Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2026/4113

2026 7 29

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Gairės dėl Reglamento (ES) 2024/1735 dėl priemonių sistemos Europos nulinio balanso technologijų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724, 26 straipsnio

(C/2026/4113)

TURINYS

Puslapis

1. ĮVADAS 2
2. POVEIKIO KLIMATUI NEUTRALIZAVIMO PRAMONĖS AKTO 26 STRAIPSNIO TAIKYMO SRITIS 3
   - 2.1. Aukcionai, patenkantys į Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto taikymo sritį 3
   - 2.2. Išimtys ir specialios nuostatos 5
3. AUKCIONŲ, KURIUOSE TAIKOMI SU KAINA NESUSIJĘ KRITERIJAI, RENGIMAS 8
4. SU KAINA NESUSIJUSIŲ KRITERIJŲ NUSTATYMAS IR VERTINIMAS 11
   - 4.1. Atsakingas verslo elgesys 12
   - 4.2. Kibernetinis saugumas ir duomenų saugumas 13
   - 4.3. Gebėjimas įgyvendinti iki galo ir laiku 15
   - 4.4. Indėlis į atsparumą 16
   - 4.5. Indėlis į tvarumą 20

1 priedas. Atsparumo kriterijaus struktūrinė schema 22

2 priedas. Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto reikalavimus atitinkančių fotovoltinių įrenginių pagal Įgyvendinimo reglamento 7 straipsnio 1 dalį pavyzdys 23

3 priedas. Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto reikalavimus atitinkančios sausumos vėjo jėgainės pagal Įgyvendinimo reglamento 7 straipsnio 3 dalį pavyzdys 24

1. ĮVADAS

Atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimą skatinančių aukcionų su kaina nesusiję kriterijai yra svarbūs siekiant didinti įmonių konkurencingumą ir ES nulinio balanso technologijų gamybą, taip pat pritraukti daugiau švarių investicijų į Europą. Reglamentu (ES) 2024/1735 dėl priemonių sistemos Europos nulinio balanso technologijų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724, (toliau – Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktas) ([1]) nustatomos taisyklės dėl su kaina nesusijusių kriterijų aukcionuose, kuriomis ES sukuriamas naujas atsinaujinančiųjų išteklių energijos aukcionų modelis. Šiuo modeliu atsižvelgiama į platesnę naudą visuomenei, gaunamą vertinant pasiūlymus ne tik pagal kainą, bet ir pagal tiekimo saugumą, aplinkos apsaugą ir tvirtesnę tiekimo grandinę.

M. Draghi pranešime ([2]), be kitų tikslų, pabrėžiama su kaina nesusijusių kriterijų svarba didinant sistemos integraciją ir skatinant inovacijas bei atsparumą. Pranešime taip pat teigiama, kad Komisijos gairės bus svarbios padedant valstybėms narėms aiškiai nustatyti ir taikyti kriterijus ([3]). Šiuo komunikatu tiesiogiai reaguojama į tuos užmojus: remiamas Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio su kaina nesusijusių kriterijų supratimas ir pateikiama praktinių įžvalgų, kaip palengvinti jų nuoseklų ir veiksmingą taikymą visoje ES.

Atsinaujinančiųjų išteklių energijos aukcionai (toliau – aukcionai) yra konkurso procedūrų mechanizmas atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybai ar vartojimui remti. Padidinti tą energijos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių dalį labai padėjo valstybių narių organizuojami aukcionai. Šie aukcionai gali būti susiję su valstybės pagalba. Juose rengėjui gali būti skiriamos teisės plėtoti projektą konkrečioje vietoje arba teikiama viešoji parama atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektų statybai, arba ir viena, ir kita. Aukcionai suteikė galimybę valstybėms narėms konkurencingai nustatyti finansinės paramos atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijoms dydį. Jie taip pat labai padėjo optimizuoti viešosios paramos lygį ([4]). Todėl jie labai padeda Europos Sąjungoje spartinti perėjimą nuo iškastinio kuro prie atsinaujinančiųjų išteklių energijos. Į aukcionų struktūrą įtraukdamos su kaina nesusijusius kriterijus, valstybės narės gali skatinti siekti skirtingų politikos tikslų ir tinkamai paremti projektus, kurie išsiskiria ne kaina, o kitais kokybės kriterijais.

Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės į atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimą skatinančius aukcionus įtrauktų tam tikrus su kaina nesusijusius kriterijus, taikomus bent 30 % kiekvienos valstybės narės per metus aukcione paskirstomo kiekio arba bent 6 gigavatams per metus ([5]). Ši nuostata taikoma nuo 2025 m. gruodžio 30 d.

2025 m. gegužės 23 d. Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) 2025/1176, kuriuo nustatomi atsinaujinančiųjų išteklių energijos sprendinių diegimo aukcionų kvalifikacinės atrankos ir sutarties skyrimo kriterijai, papildomai patikslinami su kaina nesusiję kriterijai, nustatyti Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnyje ([6]), (toliau – Įgyvendinimo reglamentas). Juo palengvinamas tų kriterijų rengimas ir taikymas ir užtikrinamas vienodumas visoje Sąjungoje, kartu suteikiant valstybėms narėms pakankamai lankstumo.

Šis komunikatas turėtų būti laikomas vien rekomendaciniu dokumentu, skirtu padėti valstybėms narėms įgyvendinti Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnį. Teisinę galią turi tik paties ES teisės akto tekstas. Tik Europos Sąjungos Teisingumo Teismas turi galutinę kompetenciją aiškinti reglamentą.

([1]) 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1735 dėl priemonių sistemos Europos nulinio balanso technologijų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724 (OL L, 2024/1735, 2024 6 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj).

([2]) M. Draghi, 2024 m., „Europos konkurencingumo ateitis“, Briuselis, Europos Komisija. Skelbiama čia: M. Draghi pranešimas dėl ES konkurencingumo (žiūrėta 2026 03 12).

([3]) „Komisijos gairės bus labai svarbios padedant valstybėms narėms nustatyti ir taikyti aiškius, skaidrius ir palyginamus kriterijus, kurie būtų lengvai prieinami, taikomi ir išmatuojami.“ (M. Draghi pranešimas).

([4]) 2024 m. gegužės 13 d. Komisijos rekomendacija dėl atsinaujinančiųjų išteklių energijos aukcionų modelio (C(2024) 2650).

([5]) 30 % riba turėtų būti apskaičiuojama naudojant panašų rodiklį visam aukcione paskirstomam kiekiui, nesvarbu, ar tai būtų pajėgumas, ar gamyba.

([6]) 2025 m. gegužės 23 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2025/1176, kuriuo nustatomi atsinaujinančiųjų išteklių energijos sprendinių diegimo aukcionų kvalifikacinės atrankos ir sutarties skyrimo kriterijai (OL L, 2025/1176, 2025 6 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1176/oj).

Šiame komunikate neaptariami energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių diegimo aukcionai, vykdomi pagal ES viešųjų pirkimų teisės aktus ([7]), ir kitų formų viešoji intervencija. Šios temos aptariamos atskiruose Komisijos komunikatuose, kur pateikiamos gairės dėl Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto atitinkamai 25 ([8]) ir 28 ([9]) straipsnių.

2. POVEIKIO KLIMATUI NEUTRALIZAVIMO PRAMONĖS AKTO 26 STRAIPSNIO TAIKYMO SRITIS

2.1. Aukcionai, patenkantys į Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto taikymo sritį

Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnyje aptariama:

1) *4 straipsnio 1 dalies a–j punktuose išvardytų technologijų, kurios yra atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijos, aukcionai*

Pagal 26 straipsnio 1 dalį, su kaina nesusiję kriterijai turėtų būti įtraukti į aukcionus dėl technologijų, kurios atitinka dvi sąlygas: 1) technologijos išvardytos 4 straipsnio 1 dalies a–j punktuose ir 2) jos laikomos atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijomis. Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 3 straipsnio 3 punkte **atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijos** apibrėžiamos kaip technologijos, kuriomis gaminama atsinaujinančiųjų išteklių energija. Čia terminas „atsinaujinančiųjų išteklių energija“ atitinka Atsinaujinančiųjų išteklių energijos (AIE) direktyvos ([10]) 2 straipsnio 1 punkte pateiktą apibrėžtį. AIE direktyvoje atsinaujinančiųjų išteklių energija apibrėžiama kaip „atsinaujinančiųjų neiškastinių išteklių energija, t. y. vėjo, saulės (šilumos ir fotovoltinė) energija, geoterminė energija, <...> aplinkos energija, potvynių, bangų ir kitokia vandenynų energija, hidroenergija, energija iš biomasės, sąvartynų dujų, nuotekų valymo įrenginių dujų ir biodujų“.

Atsižvelgiant į tas sąlygas, Įgyvendinimo reglamento 2 išnašoje išvardytos šios atitinkamos technologijos:

— saulės energijos technologijos, įskaitant fotovoltinės energijos, saulės šilumos elektros energijos ir saulės šiluminės energijos technologijas;

— sausumos vėjo ir jūros atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijos;

— šilumos siurbliai ir geoterminės energijos technologijos;

— vandenilio technologijos, įskaitant elektrolizerius ir kuro elementus, kai jos naudojamos atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti;

— tvarios biodujų ir biometano technologijos;

— tvarių alternatyviųjų degalų technologijos, kurios yra atsinaujinančiųjų išteklių kuro technologijos.

Iš Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 4 straipsnio 1 dalies a–j punktuose išvardytų technologijų, **atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijomis nelaikomos**, taigi į Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio taikymo sritį nepatenka šios technologijos: c) baterijų ir energijos kaupimo technologijos ([11]), g) CCS technologijos; h) elektros tinklų technologijos, įskaitant elektros įkrovimo technologijas transporto reikmėms ir tinklo skaitmenizacijos technologijas, i) branduolių dalijimosi energijos technologijos, įskaitant branduolinio kuro ciklo technologijas.

Vandenilio technologijos, pvz., elektrolizeriai ir vandenilio kuro elementai, yra neutralios tuo atžvilgiu, ar jų gaminamas vandenilis yra atsinaujinančiųjų išteklių energija. Taigi vandenilio technologijos patenka į Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio taikymo sritį tik tada, kai jos naudojamos atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti. Tai nereiškia, kad valstybės narės negali taikyti 26 straipsnio vandenilio technologijų, kurios taip pat gali būti naudojamos

([7]) Direktyva 2009/81/EB, Direktyva 2014/23/ES, Direktyva 2014/24/ES arba Direktyva 2014/25/ES (OL L 216, 2009 8 20, p. 76, ELI: *http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj*).

([8]) Vieta nuorodai į Gaires dėl Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 25 straipsnio.

([9]) Komisijos komunikatas – Gairės dėl Reglamento (ES) 2024/1735 dėl priemonių sistemos Europos nulinio balanso technologijų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724, (Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktas) 28 straipsnio įgyvendinimo (OL C, C(2026)123, 2026 1 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/123/oj).

([10]) 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj).

([11]) Reikėtų pažymėti, kad baterijų ir energijos kaupimo technologijos vis dėlto gali būti skatinamos taikant energetikos sistemos integravimo kriterijų.

vandeniliui, kuris pagal AIE direktyvą nėra iš atsinaujinančiųjų išteklių, gaminti, rėmimo aukcionams. Tačiau apskaičiuojant minimalią aukcionuose paskirstomo kiekio ribą, kuri turi atitikti Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio reikalavimus, negalima įtraukti vandenilio, kuris nėra iš atsinaujinančiųjų išteklių. Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 3 straipsnio 7 punkte apibrėžti **tvarūs alternatyvieji degalai** – tvarūs aviaciniai degalai, sintetiniai mažo anglies dioksido pėdsako aviaciniai degalai arba aviacijai skirtas vandenilis, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2023/2405 3 straipsnio 7, 13 arba 17 punkte, skirti aviacijos sektoriui, arba kuras, skirtas jūrų sektoriui, kaip nustatyta remiantis Reglamento (ES) 2023/1805 10 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytais kriterijais. Kadangi ši apibrėžtis apima degalus iš neatsinaujinančiųjų energijos išteklių, reikia paaiškinti, kad Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnis taikomas tik tvarių alternatyviųjų degalų technologijoms, naudojamoms atsinaujinančiųjų išteklių energijai gaminti. Taigi, tvarūs alternatyvieji degalai, kurie taip pat yra iš atsinaujinančiųjų išteklių ir patenka į taikymo sritį, yra šie: biodegalai ir atsinaujinančiųjų išteklių nebiologinės kilmės kuras (RFNBO), naudojami aviacijoje, ir biodegalai, biodujos ir RFNBO, naudojami jūrų sektoriuje.

Be to, hidroenergija, biomasė, sąvartynų dujos ir nuotekų valymo įrenginių dujos, osmosinės energijos technologijos ir aplinkos energijos technologijos, išskyrus šilumos siurblius, į 26 straipsnio taikymo sritį nepatenka, nes jos nėra išvardytos Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 4 straipsnio 1 dalies a–j punktuose.

Kelių technologijų aukcionams (t. y. aukcionams dėl kelių technologijų diegimo) 26 straipsnis taikomas tada, kai bent viena iš į aukciono taikymo sritį patenkančių technologijų yra atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologija, kuriai taikomas tas straipsnis. Jei aukcionas skirtas kelioms technologijoms, kurios visos patenka į 26 straipsnio taikymo sritį (pvz., vėjo ir saulės fotovoltinės energijos), 26 straipsnio nuostatos taikomos visoms technologijoms. Aukcionuose, kuriuose į 26 straipsnio taikymo sritį patenka tik viena ar daugiau reikalavimus atitinkančių technologijų (pvz., saulės fotovoltinė energija su energijos kaupimu), 26 straipsnis taikomas tik atsinaujinančiųjų išteklių energijos komponentui. Todėl tikrinant, ar laikomasi 26 straipsnyje nustatytų pareigų, bus atsižvelgiama tik į atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijos pajėgumą aukcione. Tačiau valstybės narės gali nuspręsti su kaina nesusijusius kriterijus taikyti ir kaupimo komponentui. Be to, nors baterijų ir kaupimo technologijos tiesiogiai nepatenka į 26 straipsnio taikymo sritį, valstybės narės vis tiek gali remti jų diegimą taikydamos energetikos sistemos integravimo kriterijų kaip vieną iš galimybių, numatytų pagal tvarumo aspektus.

2) *Bent 30 % kiekvienos valstybės narės per metus aukcione paskirstomo kiekio arba bent 6 gigavatai per metus skiriama kiekvienos valstybės narės atsinaujinančiųjų išteklių energijai diegti*

Aukcione paskirstomas kiekis matuojamas remiantis atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginių, kuriuos siekiama remti aukcionais, pajėgumu arba gamyba. 30 % ribinė vertė turėtų būti apskaičiuojama naudojant panašų rodiklį visam aukcione paskirstomam kiekiui, neatsižvelgiant į tai, ar jis grindžiamas pajėgumu, ar gamyba, ir jis apskaičiuojamas pagal bendrą aukcione paskirstomą visų atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijų kiekį (t. y. ne kiekvienai atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijai atskirai).

„Per metus“ reiškia kalendorinius metus; vadinasi, valstybės narės turės užtikrinti, kad kiekvienais kalendoriniais metais nuo 2026 m. bent 30 % kiekvienos valstybės narės aukcione paskirstomo kiekio (arba bent 6 gigavatai, paskirstomi aukcione per metus) atitiktų Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio reikalavimus. Aktuali data, pagal kurią apskaičiuojamas per metus aukcione paskirstomas kiekis, yra aukciono paskelbimo, o ne sutarties skyrimo data. Pavyzdžiui, jei aukcionas paskelbiamas 2026 m. lapkričio mėn., o aukciono rezultatai paskelbiami 2027 m. gegužės mėn., aukciono kiekis skaičiuojamas metais, kuriais aukcionas paskelbtas, t. y. šiuo atveju 2026 kalendoriniais metais.

Tai, ar aukcionas patenka į 26 straipsnio taikymo sritį, priklauso nuo aukciono tikslo. 26 straipsnis taikomas aukcionams, apibrėžtiems Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 3 straipsnio 27 punkte, t. y. aukcionams, sukurtiems kaip konkurso procedūrų mechanizmai į viešųjų pirkimų direktyvų taikymo sritį nepatenkančiai atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybai ar vartojimui remti ([12]). Aukcionai, kurie nepatenka į tą apibrėžtį, t. y. aukcionai, kuriuose tik suteikiama licencija arba koncesijos teisė naudoti jūros dugną, neremiant atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos ar vartojimo, nepatenka į Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio taikymo sritį. Tai pasakytina ir apie tas valstybes nares, kurios pirmą kartą surengė aukcioną, kad suteiktų nuomos ir plėtros teises, o vėliau – aukcioną, kad suteiktų finansinę paramą.

([12]) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/81/EB arba Direktyva 2014/23/ES, 2014/24/ES arba 2014/25/ES.

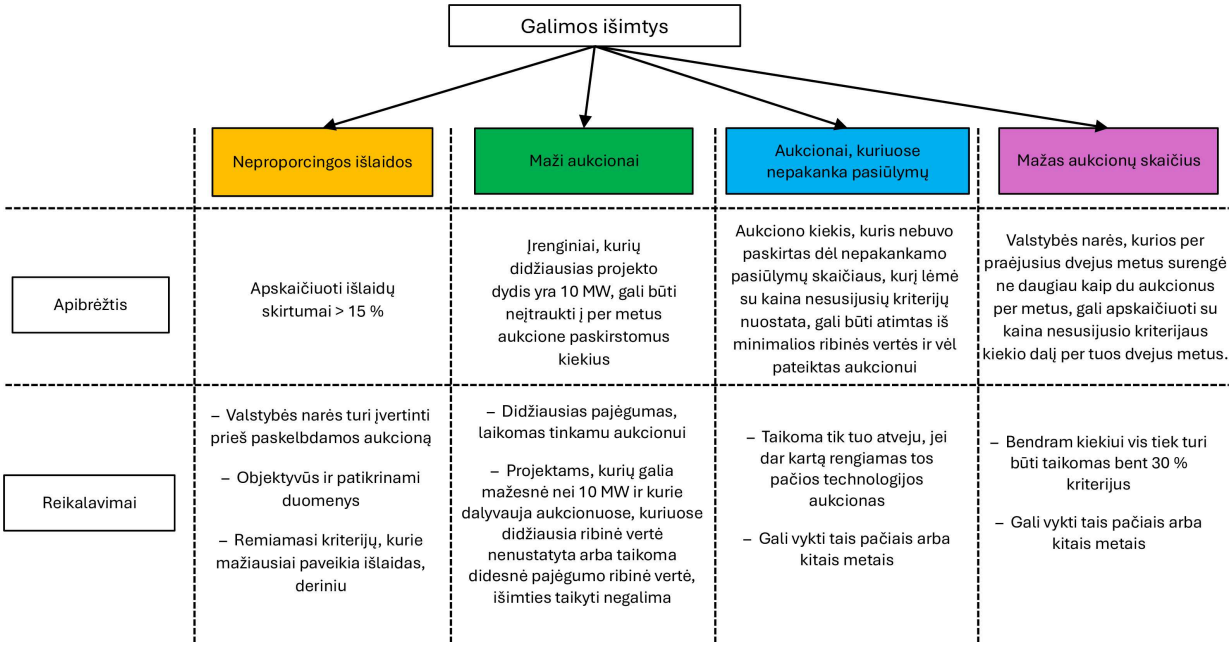
Remiant nulinio balanso technologijas tos pačios išlaidos negali būti kompensuojamos du kartus. Todėl negali būti, kad būtų taikomas ir Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnis, ir jo 28 straipsnis ([13]).

2.2. **Išimtys ir specialios nuostatos**

Pagal Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnį valstybėms narėms suteikiama lanksti galimybė tam tikriems aukcionams tam tikromis sąlygomis netaikyti pareigos įtraukti su kaina nesusijusius kriterijus ir neįtraukti tų aukcionų į per metus ir kiekvienoje valstybėje narėje aukcione paskirstomo kiekio apskaičiavimą, kad būtų galima apskaičiuoti 26 straipsnio 7 dalyje nustatytą 30 % arba 6 GW įpareigojimą. Šios sąlygos aprašytos Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio 5, 10 ir 11 dalyse ir apibendrintos 1 diagramoje.

1 diagrama

Išimčių santrauka

([13]) Jei valstybė narė teikia investicinę arba veiklos pagalbą fotovoltiniams įrenginiams surengdama aukcioną, pagal Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnį Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto kriterijus leidžiama taikyti kaip:
— tinkamumo kriterijus arba
— sutarties skyrimo kriterijus (t. y. aukcione skirti daugiau balų projektams, atitinkantiems Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto kriterijus).
Pavyzdžiui, skyrus paramą fotovoltinės energijos technologijoms, tos pačios tinkamos finansuoti išlaidos (fotovoltinės energijos technologijos įsigijimo išlaidos) negali būti finansuojamos skiriant paramą pagal kitą paramos priemonę. Todėl fotovoltinės energijos technologija negali būti remiama taikant atskirą investicinės pagalbos priemonę (pavyzdžiui, skiriant papildomą finansinę kompensaciją pagal Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 28 straipsnį).
Jei valstybė narė teikia investicinę pagalbą fotovoltinės energijos technologijai įsigyti ne aukcione (pvz., remdamasi pagalbos intensyvumu), pagal Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 28 straipsnį leidžiama:
— su kaina nesusijusius kriterijus taikyti kaip tinkamumo kriterijus arba
— papildomą finansinę kompensaciją skirti už Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto reikalavimus atitinkančią fotovoltinės energijos technologiją, neviršijant atitinkamose valstybės pagalbos taisyklėse nustatytų pagalbos intensyvumo ribų. Šios pagalbos intensyvumo ribos nustatomos pagal taikytinas Bendrojo bendrosios išimties reglamento, Švarios pramonės kurso valstybės pagalbos sistemos arba Valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai (PKAAE) gairių nuostatas.
Tos pačios tinkamos finansuoti išlaidos negali būti remiamos pagal daugiau nei vieną paramos priemonę. Tai reiškia, kad fotovoltinės energijos technologijai suteikus investicinę pagalbą nerengiant aukciono (pavyzdžiui, su papildoma finansine kompensacija pagal Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 28 straipsnį) jai negali būti skiriama parama toms pačioms tinkamoms finansuoti išlaidoms (fotovoltinės energijos technologijos įsigijimo išlaidoms) padengti pagal kitą paramos priemonę, kai, pavyzdžiui, pagalba būtų teikiama rengiant aukcioną (neatsižvelgiant į tai, ar aukcionas patenka į Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio taikymo sritį).
Todėl suteikiant paramą negali būti taikomas ir Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnis, ir jo 28 straipsnis.

2.2.1. *Neproporcingos aukciono išlaidos*

Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad valstybės narės neprivalo taikyti nuostatų, susijusių su 1 dalyje nustatytais su kaina nesusijusiais kriterijais, jei dėl tų kriterijų taikymo atsirastų neproporcingų išlaidų.

Pagal šią nuostatą apskaičiuoti išlaidų skirtumai, viršijantys 15 % vienam aukcionui, gali būti laikomi neproporcingais.

Svarbu paaiškinti, kad sąvoka „apskaičiuoti išlaidų skirtumai“ reiškia ne konkrečių aukcione teikiamų technologijų, pavyzdžiui, galutinių produktų ar komponentų, išlaidų skirtumus, o veikiau aukciono išlaidas, t. y. išlaidas, kurias valstybė narė patiria taikydama su kaina nesusijusius kriterijus, reiškiančius arba didesnę paramą aukciono laimėtojams, arba mažesnes pajamas iš aukciono. Valstybė narė, prieš paskelbdama aukcioną, turi įvertinti, ar išlaidos yra neproporcingos. Tai galima įrodyti tik tuo atveju, jei valstybė narė pateikia objektyvių ir patikrinamų duomenų, iš kurių matyti, kad taikant tuos su kaina nesusijusius kriterijus tam tikros technologijos aukciono, rengiamo taikant tuos su kaina nesusijusius kriterijus, ir aukciono, kuriame su kaina nesusiję kriterijai netaikomi, išlaidos skirtųsi daugiau kaip 15 %. „Objektyvūs ir patikrinami duomenys“ reiškia, kad, norėdamos taikyti šią nuostatą, valstybės narės turėtų pateikti duomenis, pagrįstus tikslia rinkos analize, iš kurios matyti, kad taikant kriterijus pasiūlymų projektų išlaidos padidėtų iki tokio lygio, kad būtų patiriamos neproporcingos išlaidos, palyginti su priešingos padėties išlaidų analize, jei nebūtų taikomi 26 straipsnyje nustatyti su kaina nesusiję kriterijai. Naujausių aukcionų išlaidos galėtų būti naudojamos kaip atskaitos taškas, atsižvelgiant į kitus veiksnius, pavyzdžiui, infliaciją, kapitalo kainą ar tiekimo grandinės suvaržymus, nuo kurių taip pat galėtų priklausyti aukciono išlaidos. Duomenys turi būti patikrinami ta prasme, kad suinteresuotieji subjektai turi būti informuojami apie valstybės narės atliktą analizę, o pagrindiniai duomenys turi būti prieinami suinteresuotiesiems subjektams.

Kadangi valstybės narės gali tam tikru mastu lanksčiai taikyti su kaina nesusijusius kriterijus, įskaitant, pavyzdžiui, galimybę kai kuriuos iš jų taikyti kaip sutarties skyrimo kriterijus ir tiems sutarties skyrimo kriterijams suteikti mažą lyginamąjį svorį, išlaidų skirtumo apskaičiavimas turi būti grindžiamas kriterijų deriniu ir jų nuostačiais, kurie turi mažiausią galimą poveikį išlaidoms. Jei dėl to mažiausio kriterijų taikymo lygio apskaičiuoti išlaidų skirtumai viršija 15 %, valstybės narės gali nuspręsti netaikyti 26 straipsnyje nustatytų su kaina nesusijusių kriterijų.

2.2.2. *Mažiems aukcionams taikoma išimtis*

Pagal Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio 10 dalį, aukcionai dėl įrenginių, kurių didžiausias projekto dydis yra 10 MW, gali būti neįtraukiami apskaičiuojant kiekvienos valstybės narės per metus aukcione paskirstomą kiekį, kad būtų galima apskaičiuoti 26 straipsnio 7 dalyje nustatytą 30 % arba 6 GW įpareigojimą. Mažos valstybės narės dažnai gauna pasiūlymus tik iš mažų projektų dėl riboto žemės prieinamumo. Todėl šia nuostata siekiama užkirsti kelią tam, kad mažiems projektams, kuriuos neretai vykdo labai mažos įmonės arba mažosios ar vidutinės įmonės, nebūtų užkrauta pernelyg didelė našta, susijusi su pareiga taikyti kriterijus, kurių jos gali nesugebėti laikytis.

10 MW riba susijusi ne su didžiausiu bendru aukciono kiekiu, o su didžiausiu projektų, kurie laikomi atitinkančiais aukciono reikalavimus, pajėgumu. Tai reiškia, kad projektams, kurių pajėgumas yra mažesnis nei 10 MW ir kurie dalyvauja aukcione, kuriame didžiausia pajėgumo ribinė vertė nenustatyta arba yra nustatyta didesnė pajėgumo ribinė vertė, negali būti daroma 26 straipsnyje nustatytų su kaina nesusijusių kriterijų taikymo išimtis.

2.2.3. *Išimtis, taikoma aukcionams, kuriuose pateikta nepakankamai pasiūlymų*

Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio 10 dalyje taip pat numatyta išimtis aukcionams, kuriuose pateikta nepakankamai pasiūlymų. Kai konkrečios technologijos, kuriai buvo taikomi su kaina nesusiję kriterijai, aukcione pateikiama nepakankamai pasiūlymų, su kaina nesusijusių kriterijų nuostatos gali būti netaikomos aukciono kiekio daliai, kuriai pateikta nepakankamai pasiūlymų.

Laikoma, kad aukcione pasiūlymų pateikta nepakankamai, kai tame aukcione pateikti pasiūlymai apima kiekį, kuris nesiekia bendro aukcione paskirstomo pajėgumo kiekio. Praktiškai tai reiškia, kad nepaskirtas aukciono kiekis gali būti atimtas iš 26 straipsnio 7 dalyje nustatytos privalomos minimalios 30 % (arba 6 GW) per metus kiekvienos valstybės narės aukciono kiekio ribinės vertės apskaičiavimo ir dėl jo tais pačiais arba kitais metais gali būti rengiamas naujas aukcionas. Tačiau tai taikoma tik tuo atveju, jei aukcionas dar kartą rengiamas dėl tos pačios technologijos. Pavyzdžiui, jūros vėjo energijos aukciono, kuriam pateikta nepakankamai pasiūlymų, kiekis gali būti neįtrauktas apskaičiuojant 30 % ribinę vertę tik atimant jį iš kito vėlesnio jūros vėjo energijos aukciono.

Pavyzdžiui, jei valstybė narė 2026 m. rengia aukcioną dėl bendro 1 GW kiekio, ne mažiau kaip 300 MW turi atitikti Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto nuostatas. Jei 2026 m. dėl 100 MW nebus pateikta pasiūlymų, dėl to kiekio bet kuriuo metu gali būti rengiamas naujas aukcionas neprisidedant prie bendro aukciono kiekio. Pavyzdžiui, jei 2027 m. aukcione paskirstoma 1 GW, ne mažiau kaip 270 MW turi atitikti Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto reikalavimus (t. y. 30 % nuo 900 MW atėmus nuo 2026 m. 100 MW dalį, dėl kurios buvo pateikta nepakankamai pasiūlymų).

2.2.4. *Išimtis dėl nedidelio aukcionų skaičiaus*

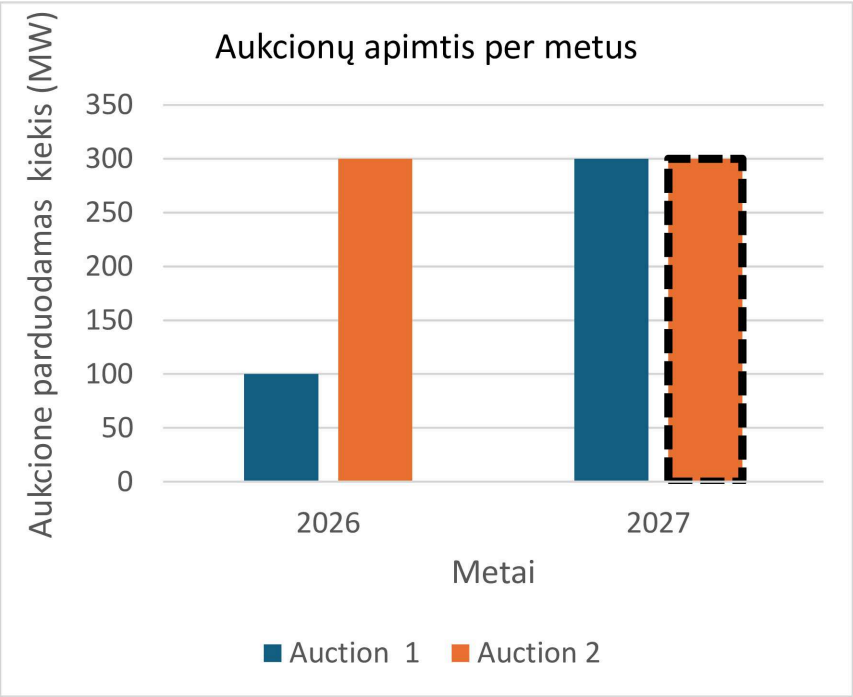
Kad valstybėms narėms, kuriose rengiama nedaug aukcionų, būtų lengviau įvykdyti su kaina nesusijusių kriterijų įpareigojimą, Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio 11 dalyje numatytas lankstumas, susijęs su privalomos 30 % ribos taikymu laiko atžvilgiu. Nors pareiga nustatyti su kaina nesusijusius kriterijus paprastai taikoma 30 % per metus aukcione paskirstomo kiekio, valstybės narės, kurios per ankstesnius dvejus metus surengė ne daugiau kaip du aukcionus per metus, gali apskaičiuoti aukcionų, kuriems taikomos su kaina nesusijusių kriterijų nuostatos, dalį už tą dvejų metų laikotarpį, o ne per metus. Tai reiškia, pavyzdžiui, kad valstybės narės, kurioms taikoma ši specialioji taisyklė, gali nuspręsti taikyti 26 straipsnyje nustatytus su kaina nesusijusius kriterijus ne tam tikrais metais paskelbtiems aukcionams, o tik kitais metais, arba taikyti su kaina nesusijusius kriterijus daliai, kuri sudaro mažiau nei 30 % tam tikrų metų aukciono kiekio, ir didesnei kitais metais, su sąlyga, kad kriterijai taikomi 30 % viso per dvejų metų laikotarpį aukcione paskirstomo kiekio. Lentelėje pateikiamas konkretus pavyzdys.

Aukcionai (2026 ir 2027 m.)	Metai	Aukcione paskirstomas kiekis
Aukcionas Nr. 1	2026	100 MW
Aukcionas Nr. 2	2026	300 MW
Aukcionas Nr. 3	2027	300 MW
Aukcionas Nr. 4	2027	300 MW
Iš viso		1 000 MW / 1 GW

Todėl mažiausias aukcione paskirstomas kiekis, kuris turi atitikti Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio nuostatas, yra: 30 % nuo 1 000 MW = 300 MW. Tai reiškia, kad jei 2027 m. aukcionas Nr. 4 atitiks Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto reikalavimus, minimali Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto reikalavimus atitinkančių aukcionų ribinė vertė bus pasiekta.

2 diagrama

Mažos vertės aukcionų pasiskirstymas

Bendras kiekis per dvejų metų laikotarpį = 100 + 300 + 300 + 300 = 1 000 MW / 1 GW

Minimalus kiekis, kuris turi atitikti Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto nuostatas = 30 % nuo 1 000 MW = 300 MW

Jei 2027 m. (numatytas) aukcionas Nr. 2 atitiks Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto reikalavimus, minimali

3. AUKCIONŲ, KURIUOSE TAIKOMI SU KAINA NESUSIJĘ KRITERIJAI, RENGIMAS

Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnyje nustatytos atsinaujinančiųjų išteklių energijos diegimą skatinančių aukcionų rengimo taisyklės. Juo nustatomas reikalavimas rengiant nacionalinius aukcionus taikyti tam tikrus su kaina nesusijusius kriterijus, tokius kaip kvalifikacinės atrankos kriterijus, sutarties skyrimo kriterijus arba jų derinį.

— **Kvalifikacinės atrankos kriterijai** yra minimalieji reikalavimai, kuriuos potencialus aukciono dalyvis turi atitikti, kad galėtų dalyvauti aukcione arba pasiūlymų teikimo procese. Todėl kvalifikacinės atrankos kriterijai yra tinkamumo (netinkamumo) kriterijus ir gali būti veiksminga atrankos priemonė siekiant užtikrinti, kad vertinant būtų toliau atsižvelgiama tik į tuos aukciono dalyvius, kurie atitinka kvalifikacinės atrankos kriterijus.

— **Sutarties skyrimo kriterijai** – tai kriterijai, pagal kuriuos vertinami ir lyginami pateikti pasiūlymai ir kuriais remiantis atrenkamas laimėjęs pasiūlymas.

— Gali būti taikomas ir **kvalifikacinės atrankos ir sutarties skyrimo kriterijų derinys**, pvz., kai kurie konkretaus kriterijaus reikalavimai gali būti taikomi kaip kvalifikacinės atrankos kriterijai, o kiti – kaip sutarties skyrimo kriterijai.

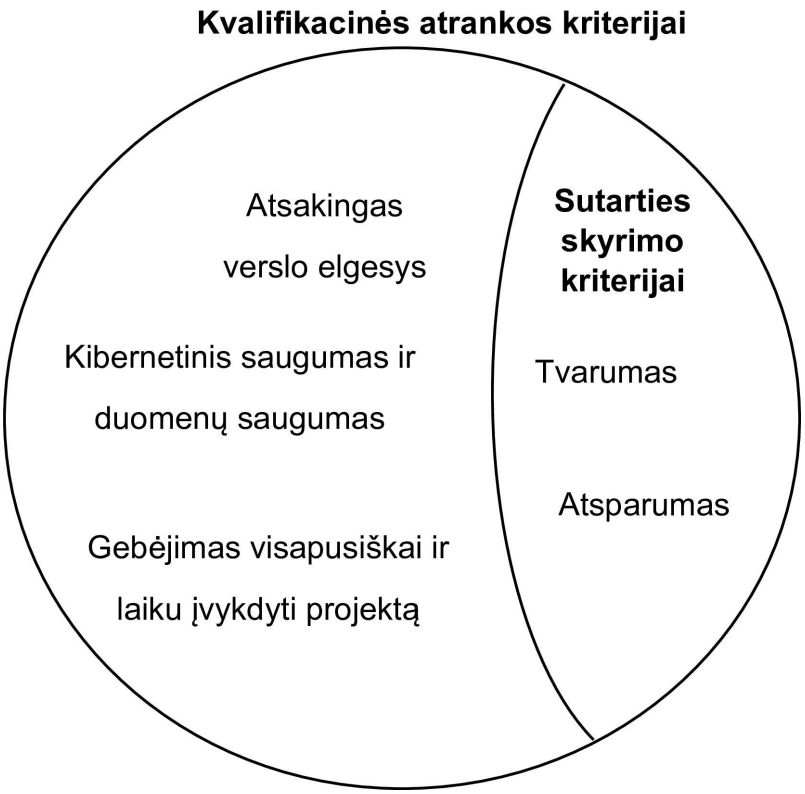
Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės, rengdamos savo aukcionus, įtrauktų šiuos kriterijus:

„a) ***kvalifikacinės atrankos kriterijus***, *susijusius su: i) atsakingu verslo elgesiu; ii) kibernetiniu saugumu ir duomenų saugumu; ir iii) gebėjimu visapusiškai ir laiku įvykdyti projektą;*

b) ***kvalifikacinės atrankos kriterijais ar sutarties skyrimo kriterijais***, *pagal kuriuos vertinamas aukciono indėlis į tvarumą ir atsparumą...*“

3 diagrama

Kvalifikacinės atrankos ir sutarties skyrimo kriterijai

Todėl trys a punkte išvardyti su kaina nesusiję kriterijai – atsakingas verslo elgesys, kibernetinis saugumas ir duomenų saugumas, taip pat gebėjimas visapusiškai ir laiku įvykdyti projektą – rengiant aukcioną turi būti įtraukiami kaip kvalifikacinės atrankos kriterijai. Kita vertus, valstybės narės gali lanksčiai nustatyti privalomus su kaina nesusijusius kriterijus, susijusius su atsparumu ir tvarumu, kaip kvalifikacinės atrankos kriterijus, sutarties skyrimo kriterijus arba jų derinį (žr. 4.4 skirsnyje pateiktą pavyzdį). Tai suteikia valdžios institucijoms lankstumo pritaikyti aukcionų struktūrą ir su kaina nesusijusių kriterijų struktūrą prie savo konkrečių reikalavimų.

Remiantis 26 straipsnio 2 dalies paskutine pastraipa, be 26 straipsnio 2 dalyje išvardytų kriterijų, valstybės narės gali taikyti papildomus su kaina nesusijusius kriterijus.

Valstybės narės, taikydamos Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnyje nustatytus su kaina nesusijusius kriterijus, laikosi to straipsnio nuostatų ir Įgyvendinimo reglamente (ES) 2025/1176 nustatytų tų kriterijų specifikacijų. Valstybės narės negali nukrypti nuo Įgyvendinimo reglamente nustatytų reikalavimų taikymo, išskyrus atvejus, kai tai aiškiai leidžiama, o jų aukcionuose nustatyti su kaina nesusiję kriterijai turi atitikti tuos reikalavimus.

Pavyzdžiui, taikydamos atsparumo reikalavimus, valstybės narės neturėtų nustatyti griežtesnių atsparumo reikalavimų nei nustatytieji Įgyvendinimo reglamente. Kadangi Įgyvendinimo reglamento 7 straipsnyje reikalaujama, jog tam, kad fotovoltinės technologijos atitiktų atsparumo kriterijų, bent keturi pagrindiniai specifiniai komponentai, kuriuos pasirenka aukciono dalyviai ([14]), neturi būti kilę iš trečiosios valstybės, nuo kurios ES yra priklausoma, valstybės narės negali pakeisti to reikalavimo trimis ar penkiais pagrindiniais specifiniais komponentais. Tačiau, jei atsparumas taikomas kaip sutarties skyrimo kriterijus, pagal Įgyvendinimo reglamento 9 konstatuojamąją dalį, valstybės narės turi galimybę skirti papildomų balų (be balų, kurie skiriami, jei laikomasi 7 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos a–f punktuose nustatytų minimaliųjų reikalavimų) už minimaliųjų atsparumo reikalavimų viršijimą. Vis dėlto tai neleidžia keisti Įgyvendinimo reglamente išvardytų ir nurodytų su kaina nesusijusių atsparumo kriterijų.

([14]) Galutinių produktų ir pagrindinių specifinių komponentų sąraše, nustatytame Įgyvendinimo reglamente (ES) 2025/1178.

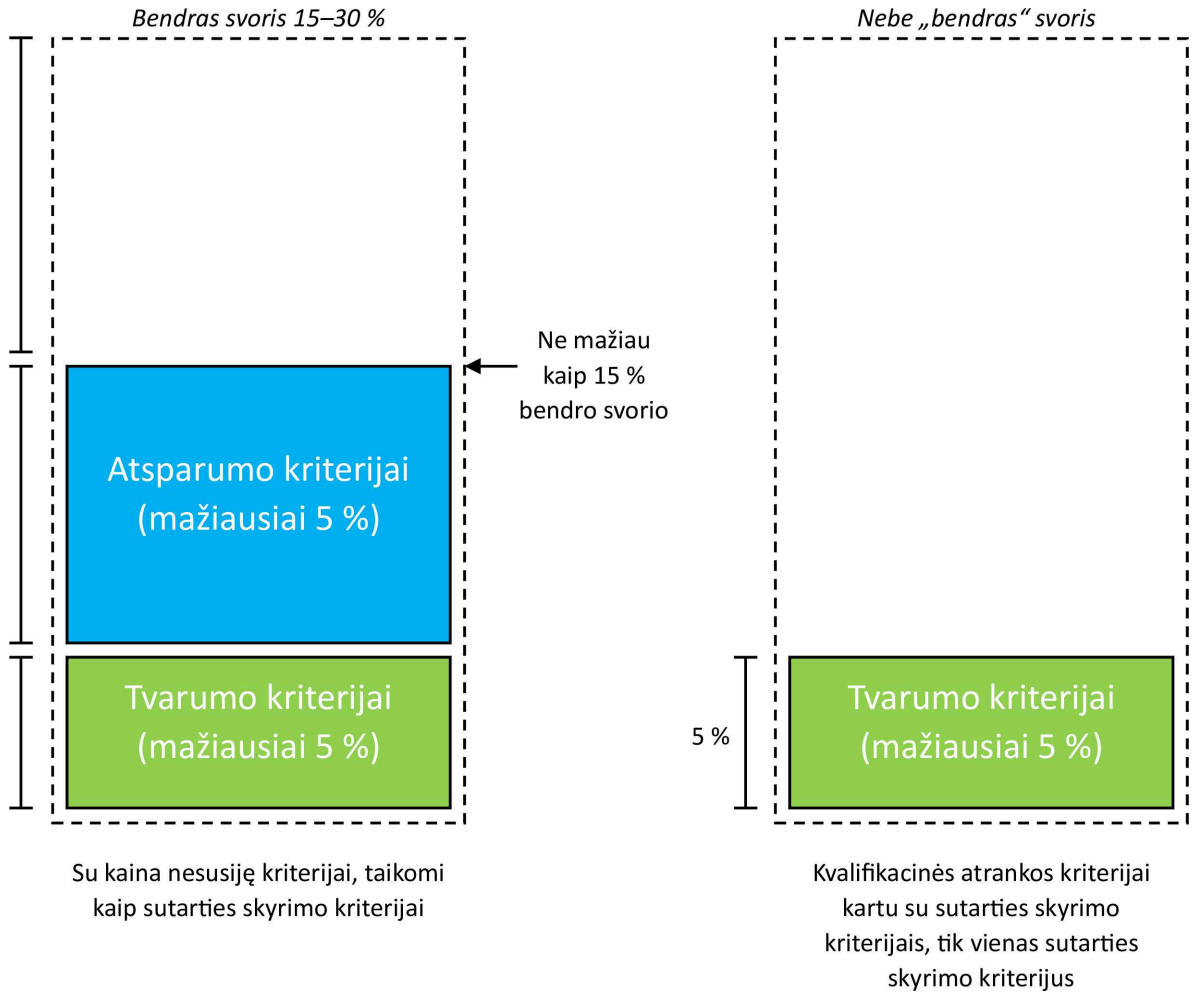
Kaip paaiškinta Įgyvendinimo reglamento 9 konstatuojamojoje dalyje, „[s]prėsdamos, ar nulinio balanso technologijoms arba jų pagrindiniams specifiniams komponentams atsparumo kriterijų taikyti kaip kvalifikacinės atrankos kriterijų ar kaip sutarties skyrimo kriterijų, atitinkamos institucijos turėtų atsižvelgti į Sąjungos priklausomybę nuo tos nulinio balanso technologijos ar jos pagrindinio specifinio komponento tiekimo iš trečiosios valstybės, į alternatyvių tiekimo šaltinių prieinamumą ir į poveikį, kurį to pagrindinio specifinio komponento tiekimui galėtų turėti atsparumo reikalavimo taikymas kaip kvalifikacinės atrankos kriterijaus, o ne sutarties skyrimo kriterijaus“. Siekiant užtikrinti, kad į šiuos aspektus būtų tinkamai atsižvelgta rengiant aukciono struktūrą, valstybės narės turėtų vengti neigiamo poveikio pasiūlymų teikimo proceso konkurencingumui ir turėtų nustatyti kriterijus ir pagal juos vertinti laikydamosi objektyvumo, skaidrumo ir nediskriminavimo principų, kad neproporcingai nepadidėtų išlaidos. Taip gali būti, pvz., kai su kaina nesusijęs kriterijus, taikomas kaip kvalifikacinės atrankos kriterijus, apriboja tiekėjų skaičių dėl to, kad su kaina nesusijusio kriterijaus specifikacija neleidžia dalyvauti tiekėjams, kuriems laikytis tokio kriterijaus ypač sudėtinga arba brangu dėl, pvz., numatomo galutinio nulinio balanso technologijos produkto techninių charakteristikų. Tokiais atvejais valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę taikyti sutarties skyrimo kriterijų, o ne kvalifikacinės atrankos kriterijų, arba, kai naudojamas kvalifikacinės atrankos kriterijus, suformuluoti jį taip, kad būtų užtikrintas platus tiekėjų dalyvavimas.

Su kaina nesusijusių kriterijų, kaip sutarties skyrimo kriterijų, lyginamasis svoris

26 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „[v]alstybės narės kiekvienam aukciono indėlio į tvarumą ir atsparumą vertinimo kriterijui, kai jie taikomi kaip sutarties skyrimo kriterijai, suteikia ne mažesnį kaip 5 % lyginamąjį svorį ir 15–30 % sutarties skyrimo kriterijų suminio lyginamojo svorio“. Tai reiškia, kad, jei su kaina nesusiję kriterijai taikomi kaip sutarties skyrimo kriterijai, jų minimalus lyginamasis svoris turėtų būti iš viso 15 %, o kiekvieno kriterijaus – 5 %. Pavyzdžiui, valstybė narė, aukcione taikydama atsparumo ir aplinkosauginio tvarumo kriterijus kaip sutarties skyrimo kriterijus, galėtų jiems suteikti bendrą 15 % lyginamąjį svorį (pvz., 5 % aplinkosauginiam tvarumui ir 10 % atsparumui). Jei valstybė narė derina kvalifikacinės atrankos ir sutarties skyrimo kriterijus ir kaip sutarties skyrimo kriterijų naudoja tik vieną su kaina nesusijusį kriterijų (pvz., inovacijas kaip kvalifikacinės atrankos kriterijų ir atsparumą kaip sutarties skyrimo kriterijų), su kaina nesusijusio sutarties skyrimo kriterijaus lyginamasis svoris turėtų būti ne mažesnis kaip 5 %.

4 diagrama

Su kaina nesusijusių kriterijų lyginamasis svoris

Tai nedaro poveikio galimybei suteikti didesnį lyginamąjį svorį su kaina nesusijusiems sutarties skyrimo kriterijams, jei valstybės pagalba neteikiama ([15]). Galimybė taikyti su kaina nesusijusius kriterijus, kai teikiama valstybės pagalba, aiškiai pripažįstama valstybės pagalbos taisyklėse (Valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai (PKAAE) gairėse ir Valstybės pagalbos priemonių švarios pramonės kursui remti sistemoje (CISAF) ([16]). Daugiau rekomendacijų pateikta atsinaujinančiųjų išteklių energijos aukcionų rengimo gairėse ([17]). Jei aukcionas susijęs su valstybės pagalba, su kaina nesusijusių sutarties skyrimo kriterijų lyginamasis svoris turi atitikti su kaina nesusijusių kriterijų, nustatytų pagal valstybės pagalbos taisykles, ribą (jei nustatyta). 26 straipsnio 4 dalyje nustatytas su kaina nesusijusių kriterijų 30 % lyginamasis svoris yra suderintas su 2022 m. Valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai (PKAAE) gairėmis ([18]) ir 2025 m. Valstybės pagalbos priemonių švarios pramonės kursui remti sistema (CISAF) ([19]), kur nustatytas didžiausias su kaina nesusijusių kriterijų 30 % lyginamasis svoris aukcionuose, susijusiuose su valstybės pagalba. Aukcionų, kuriuose teikiama valstybės pagalba, pavyzdys yra abipusiai sandoriai dėl kainų skirtumo.

4. **SU KAINA NESUSIJUSIŲ KRITERIJŲ NUSTATYMAS IR VERTINIMAS**

Įgyvendinimo reglamente papildomai patikslinami Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akte nustatyti su kaina nesusiję kriterijai, siekiant kuo labiau suderinti jų struktūrą ir taikymą atsinaujinančiųjų išteklių energijos aukcionuose visoje ES. Tai padeda sumažinti sandorių išlaidas, užtikrinti teisinį tikrumą ir išvengti susiskaidymo vidaus rinkoje, kartu paliekant valstybėms narėms galimybę lanksčiai pritaikyti kriterijus prie savo nacionalinių aukcionų sistemų ir politikos tikslų. Tačiau visiškas suderinimas buvo įmanomas ne visais atvejais. Įgyvendinimo reglamente nustatyti kai kurie aplinkosauginio tvarumo kriterijai, pavyzdžiui, kuriuos valstybės narės gali taikyti aukcionuose, tačiau jie nėra visiškai suderinti. Be to, valstybės narės vis dar gali taikyti kitus su aplinkosauginiu tvarumu susijusius kriterijus, be tų, kurie nustatyti Įgyvendinimo reglamente.

Su kaina nesusijusių kriterijų rengimas ir taikymas gali būti derinami kitomis priemonėmis: ne teisės aktais, o koordinuojant valstybių narių veiksmus, be kita ko, per Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto platformą. Tai svarbu siekiant užtikrinti vienodą su kaina nesusijusių kriterijų taikymą, išvengti rinkos susiskaidymo ir duoti aiškius signalus suinteresuotiesiems subjektams.

Turėtų būti vertinama pagal kiekvieną su kaina nesusijusį kriterijų ir kiekvienas kriterijus nepriklausomai įvertinamas balais, užtikrinant pasiūlymų vertinimo objektyvumą.

([15]) Tai įmanoma tik tuo atveju, jei šio didesnio su kaina nesusijusių kriterijų lyginamojo svorio įtraukimas nelemia su valstybės pagalba nesusijusios priemonės perklasifikavimo į valstybės pagalbos priemonę pagal Komisijos pranešimą dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje vartojamos valstybės pagalbos sąvokos (OL C 262, 2016 7 19, p. 1).

([16]) PKAAE gairių 49 ir 50 punktai ir CISAF 15 punkto d papunktis.
Pagal PKAAE gaires patvirtintose paramos schemose: „Pagal atrankos kriterijus, taikomus pasiūlymų eiliškumui nustatyti [kai teikiama valstybės pagalba] ir galiausiai pagalbai paskirstyti konkurencinio konkurso būdu, įnašas siekiant pagrindinių priemonės tikslų paprastai turėtų būti tiesiogiai arba netiesiogiai susijęs su pareiškėjo prašoma pagalbos suma. Tai gali būti išreikšta, pavyzdžiui, pagalba vienam aplinkos apsaugos vienetui arba pagalba vienam energijos vienetui. Taip pat gali būti tikslinga įtraukti kitus atrankos kriterijus, kurie nėra tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su pagrindiniais priemonės tikslais. Tokiais atvejais šie kiti kriterijai turi sudaryti ne daugiau kaip 30 % visų atrankos kriterijų lyginamojo svorio. Valstybė narė turi pagrįsti siūlomą metodą ir užtikrinti, kad jis atitiktų siekiamus tikslus.“
Pagal CISAF patvirtintose paramos schemose: *„konkurencinis konkursas – konkursas, atitinkantis visas šias sąlygas: i) atviras, aiškus, skaidrus, nediskriminacinis ir grindžiamas objektyviais kriterijais, kurie buvo nustatyti* ex ante *atsižvelgiant į priemonės tikslą ir siekiant kuo labiau sumažinti strateginio pasiūlymų teikimo riziką; ii) bent 70 % visų atrankos kriterijų, taikomų pasiūlymų eiliškumui nustatyti, nustatytų pagal pagalbą vienam aplinkos apsaugos vienetui (pvz., pagalba vienam referenciniam pagamintos energijos arba įrengtosios galios vienetui arba lankstumo paslaugai, teikiamai pagal 4 skirsnį, arba EUR už sumažinto CO_2 toną arba sutaupytos energijos vienetą pagal 5 skirsnį);...“*

([17]) Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Atsinaujinančiųjų išteklių energijos aukcionų rengimo gairės valstybėms narėms“, pridedamas prie Komisijos rekomendacijos dėl atsinaujinančiųjų išteklių energijos aukcionų rengimo (C(2024) 2650).

([18]) Komisijos komunikatas „2022 m. valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai gairės“ (OL C 80, 2022 2 18, p. 1).

([19]) Komisijos komunikatas „Valstybės pagalbos priemonių švarios pramonės kursui remti sistema“ (OL C, C/2025/3602, 2025 7 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3602/oj).

4.1. **Atsakingas verslo elgesys**

Atsakingo verslo elgesio kriterijus yra privalomas kvalifikacinės atrankos kriterijus. Juo siekiama užtikrinti, kad aukciono dalyvių vykdoma veikla atitiktų visuomenės ir gamtos poreikius. Jis grindžiamas atitinkama tarptautinių standartų sistema. Remiantis Įgyvendinimo reglamento 3 konstatuojamąja dalimi, įtraukiant su kaina nesusijusį atsakingo verslo kriterijų „neturėtų būti apsiribojama galiojančioje Sąjungos teisėje nustatytais išsamaus patikrinimo reikalavimais ir turėtų būti reikalaujama imtis veiksmų dėl pagrindinių išsamaus patikrinimo elementų, sietinų su bendra aukciono dalyvio verslo veikla, susijusia su aukcionu“. Taigi Įgyvendinimo reglamento 4 straipsnio taikymo sritis yra platesnė nei Direktyvos (ES) 2024/1760 dėl įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo 5 straipsnio 1 dalies a–g punktuose nustatyta pareiga, tenkanti didesnei grupei įmonių (t. y. įmonėms, kurioms taikoma Direktyva 2013/34/ES dėl įmonių informacijos apie tvarumą teikimo ([20]), kaip apibrėžta jos 19a ir 29a straipsniuose su paskesniais pakeitimais), o toms, kurios jau patenka į jo taikymo sritį, numatomas jo taikymas (numatoma 2029 m. liepos mėn.). Įgyvendinimo reglamento 4 straipsnyje nustatytos skirtingos pareigos, atsižvelgiant į aukciono dalyvių profilį. Bendra aukciono dalyvių (išskyrus aukciono dalyvius fizinius asmenis, kuriems Direktyvos 2013/34/ES 19a ir 29a straipsniai netaikomi, ir energetikos bendrijas) pareiga – vykdant su aukcionu susijusią verslo veiklą imtis veiksmų, kad būtų atsižvelgta į pagrindinius išsamaus patikrinimo elementus, nustatytus Direktyvos (ES) 2024/1760 dėl įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo 5 straipsnio 1 dalies a–g punktuose, ir viešai informuoti apie savo atsakingą verslo elgesį paskelbiant viešą pareiškimą, apimantį bent pagrindinius elementus, išvardytus Deleguotojo reglamento (ES) 2023/2772 I priedo 61 punkto a–e papunkčiuose.

Direktyvoje (ES) 2024/1760 nustatyti kriterijai, taikytini įgyvendinant Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktą. Kadangi Įgyvendinimo reglamento 4 straipsnyje pateikiamos dinamiškos kryžminės nuorodos į Direktyvą 2013/34/ES ir Direktyvą (ES) 2024/1760, jį keičiant taikytini kriterijai bus automatiškai suderinti su tų dviejų direktyvų turiniu. Direktyvoje (ES) 2024/1760 su pakeitimais, padarytais bendruoju tvarumo rinkiniu, nustatyti veiksmingumo kriterijai, taikytini Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto tikslu ir visoms įmonėms, kurioms taikomas Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktas, užtikrinant, kad nebūtų diskriminacijos.

Fiziniams asmenims, aukciono dalyviams, kuriems Direktyvos 2013/34/ES 19a ir 29a straipsniai netaikomi, ir energetikos bendrijoms, teikiantiems pasiūlymus dėl projektų, kurių pajėgumas mažesnis nei 10 MW, šios pareigos nėra privalomos. Vis dėlto, jei jie pateikia pasiūlymą dėl projektų, kurių pajėgumas didesnis nei 10 MW, teikiamoje informacijoje apie savo su aukcionu susijusią verslo veiklą jie turi pateikti informaciją apie pagrindinius išsamaus patikrinimo elementus, išvardytus Deleguotojo reglamento (ES) 2023/2772 I priedo 61 punkto c ir d papunkčiuose, arba naudodami Sąjungos lygmeniu rekomenduojamus savanoriškai taikomus tvarumo atskaitomybės standartus, jei tokių yra. Tačiau atitinkamos institucijos gali nuspręsti ir šiems aukciono dalyviams taikyti bendrąsias pareigas (tokiu atveju pareiga pranešti nebus taikoma). Taip gali būti, pavyzdžiui, tuo atveju, kai valstybė narė yra susirūpinusi dėl to, kad aukciono dalyviai galiausiai gali priklausyti didesniems projektų rengėjams ar kitai trečiajai šaliai arba būti jų kontroliuojami.

Jei pasiūlymą teikiantis subjektas yra projektą vykdanti įmonė, jis gali įvykdyti Įgyvendinimo reglamento 4 straipsnio 2 dalyje nustatytus informacijos teikimo reikalavimus pateikdamas savo patronuojančiosios įmonės konsoliduotąją tvarumo ataskaitą, su sąlyga, kad toje ataskaitoje galima aiškiai identifikuoti atitinkamą informaciją, susijusią su projektą vykdančios įmonės verslo veikla, kad kompetentinga institucija galėtų patikrinti, ar laikomasi taikytinų išsamaus patikrinimo reikalavimų. Vis dėlto reikia pažymėti, kad pareiga laikytis Įgyvendinimo reglamento 4 straipsnio 1 dalyje nustatytų išsamaus patikrinimo reikalavimų tenka pačiai projektą vykdančiai įmonei. Nors patronuojančioji įmonė gali teikti ataskaitas apie projektą vykdančios įmonės veiklą, ji negali už ją įvykdyti visų išsamaus patikrinimo reikalavimų elementų, nurodytų Direktyvos (ES) 2024/1760 5 straipsnio 1 dalyje. Pavyzdžiui, patronuojančioji įmonė negali sustabdyti projektą vykdančios įmonės sutarčių vykdymo, kai neigiamo poveikio neįmanoma išvengti arba tinkamai sušvelninti, kaip numatyta Direktyvos (ES) 2024/1760 10 ir 11 straipsniuose.

([20]) 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/34/ES dėl tam tikrų rūšių įmonių metinių finansinių ataskaitų, konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir susijusių pranešimų, kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/43/EB ir panaikinamos Tarybos direktyvos 78/660/EEB ir 83/349/EEB (OL L 182, 2013 6 29, p. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj).

4.2. **Kibernetinis saugumas ir duomenų saugumas**

Dėl didėjančios kibernetinio saugumo rizikos elektros energijos sistemai kibernetinis saugumas ir duomenų saugumas įtraukti į Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnį kaip privalomi kvalifikacinės atrankos kriterijai. Šiuo su kaina nesusijusiu kriterijumi turėtų būti užtikrinta, kad aukciono dalyviai įgyvendintų nustatytos kibernetinio saugumo rizikos, įskaitant tiekimo grandinės saugumo riziką, valdymo priemones. Įgyvendinimo reglamento 5 straipsnio loginis pagrindas yra siekis užtikrinti, kad būtų laikomasi rizikos valdymo požiūrio, skatinant veiksmingą įgyvendinimą ir kartu mažinant valstybėms narėms ir aukciono dalyviams tenkančią administracinę naštą.

Pagal Įgyvendinimo reglamento 5 straipsnio a punktą, visi aukciono dalyviai privalo imtis tinkamų ir proporcingų techninių, operacinių ir organizacinių priemonių, atitinkančių integruotojo ir standartizuotojo saugumo principus, kad būtų užtikrintas įrenginio tinklo ir informacinės sistemos saugumas. Tai reiškia, kad valstybės narės, kai aktualu, gali reikalauti, kad aukciono dalyviai įgyvendintų kibernetinio saugumo rizikos valdymo priemones, nustatytas Direktyvos (ES) 2022/2555 (toliau – TIS 2 direktyva) ([21]) 21 straipsnio 2 dalyje. Kibernetinio saugumo ir duomenų saugumo reikalavimas taikomas visiems aukciono dalyviams, neatsižvelgiant į tai, ar jie patenka į TIS 2 direktyvos taikymo sritį. Todėl valstybės narės reikalautų, kad aukciono dalyviai, kurie nepatenka į TIS 2 direktyvos taikymo sritį, įgyvendintų kibernetinio saugumo rizikos valdymo priemones remdamiesi direktyvoje nustatytais principais. Remdamosi TIS 2 direktyvos principais, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tos direktyvos 21 straipsnio 2 dalyje nurodytomis priemonėmis būtų atsižvelgiama į naujausius technikos laimėjimus ir, kai taikytina, atitinkamus Europos ir tarptautinius standartus, taip pat į įgyvendinimo sąnaudas. Vertinant tų priemonių proporcingumą turi būti tinkamai atsižvelgiama į aukciono dalyvio galimybės patirti riziką laipsnį, aukciono dalyvio dydį ir incidentų tikėtinumą bei jų sunkumą, įskaitant jų socialinį ir ekonominį poveikį.

Kalbant apie reikalavimą, kad techninės, operacinės ir organizacinės priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginio tinklų ir informacinių sistemų saugumą, turėtų atitikti integruotojo saugumo principą, aukciono dalyvis (prieš kurdamas įrenginyje naudojamą tinklų ir informacinę sistemą, įskaitant programinę įrangą) turėtų nustatyti saugaus tinklų ir informacinių sistemų plėtojimo taisykles ir jas taikyti kurdamas tokias sistemas savo organizacijos viduje arba naudodamasis tokių sistemų kūrimo užsakomosiomis paslaugomis. Taisyklės turėtų apimti visus gyvavimo ciklo etapus, įskaitant specifikacijų rengimą, projektavimą, kūrimą, įgyvendinimą, techninę priežiūrą ir bandymą.

Produktams su skaitmeniniais elementais, įskaitant aparatinę ir programinę įrangą, Kibernetinio atsparumo akte (Reglamentas (ES) 2024/2847) nustatyti **kibernetinio saugumo reikalavimai, kuriais apibrėžiamas integruotojo saugumo požiūris**. Gamintojai, valstybės narės ir kiti suinteresuotieji subjektai atitinkamą informaciją apie Kibernetinio atsparumo akto įgyvendinimą ([22]), įskaitant dažnai užduodamus klausimus ([23]), gali rasti Komisijos svetainėje. Europos lygmeniu darniuosius standartus rengia Europos standartizacijos organizacijos (žr. Kibernetinio atsparumo akto Europos standartai | STAN4CR), o įgyvendinti integruotojo saugumo požiūrį toliau padės būsimos Komisijos rekomendacijos ir ENISA techninės gairės ([24]). Tarp kitų išteklių – valstybių narių paskelbtos nacionalinės gairės ([25]). Be to, ES kibernetinio saugumo agentūra (ENISA) ir Europos Komisijos Jungtinis tyrimų centras *Kibernetinio atsparumo akto reikalavimų nustatymo* tyrime ([26]) atliko esamų Europos ir tarptautinių standartų analizę.

([21]) 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2555 dėl priemonių aukštam bendram kibernetinio saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 910/2014 ir Direktyva (ES) 2018/1972 ir panaikinama Direktyva (ES) 2016/1148 (TIS 2 direktyva) (OL L 333, 2022 12 27, p. 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

([22]) https://digital-strategy.ec.europa.eu/lt/factpages/cyber-resilience-act-implementation.

([23]) https://digital-strategy.ec.europa.eu/lt/library/cyber-resilience-act-implementation-frequently-asked-questions.

([24]) https://www.enisa.europa.eu/.

([25]) https://digital-strategy.ec.europa.eu/lt/policies/cra-manufacturers.

([26]) Hernandez Ramos, J. L., Karopoulos, G., Nai Fovino, I., Spigolon, R., Sportiello L., Steri, G., Gorniak, S., Magnabosco, P., Atoui, R., Crippa Martinez, C., *Cyber Resilence Act Requirements Standards Mapping*, Europos Sąjungos leidinių biuras, 2024, https://data.europa.eu/doi/10.2760/905934, JRC137340.

Duomenų, susijusių su atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginiais už Europos ekonominės erdvės (EEE) ribų, saugojimas ir tvarkymas tam tikromis sąlygomis gali kelti potencialią grėsmę įrenginio ir visos sistemos saugumui ir prieštarauti Įgyvendinimo reglamento 5 straipsnyje išdėstytam rizikos valdymo požiūriui. Taigi Įgyvendinimo reglamente aprašyti du atvejai, kuriais aukciono dalyviai turi užtikrinti, kad duomenys nebūtų saugomi ar tvarkomi už EEE ribų:

1) jei aukciono dalyvis priklauso trečiosios valstybės jurisdikcijai, kurioje reikalaujama, kad aukciono dalyvis valdžios institucijoms pateiktų informaciją apie programinės ar aparatinės įrangos pažeidžiamumą dar prieš tai, kai sužinoma, kad tuo pažeidžiamumu pasinaudota;

2) jei aukciono dalyvis priklauso trečiosios valstybės jurisdikcijai, iš kurios teritorijos, remiantis Sąjungos arba aukcioną rengiančios valstybės narės vardu paskelbtu viešu pareiškimu, grėsmę keliantys subjektai vykdė kibernetinę kenkimo veiklą ar kampanijas.

Valstybės narės turi nustatyti pirmiau nurodytas trečiųjų valstybių jurisdikcijas pagal Įgyvendinimo reglamente nustatytus kriterijus. Kalbant apie kriterijų, pagal kurį Sąjungos vardu pateikiamas viešas pareiškimas, kad už trečiosios valstybės teritorijos ribų veikiantys grėsmę keliantys subjektai vykdė kibernetinę kenkimo veiklą ar kampanijas, 5 konstatuojamojoje dalyje pateikiama nuoroda į Kibernetinio saugumo diplomatijos priemonių rinkinį ([27]) – bendro ES diplomatinio atsako į kibernetinę kenkimo veiklą sistemą, sukurtą 2017 m. birželio mėn. Tarybos išvadomis, (https://www.cyber-diplomacy-toolbox.com/). Toje konstatuojamojoje dalyje taip pat paaiškinama, kad valstybės narės turėtų atsižvelgti į visas ribojamąsias priemones, kurias Sąjunga nustatė reaguodama į išorės kibernetinius išpuolius, remdamosi 2019 m. gegužės 17 d. ([28]). Tarybos reglamentu (ES) 2019/796 Šio Tarybos reglamento priede pateikiamas trečiųjų valstybių, dėl kurių buvo paskelbtas tokio pobūdžio pareiškimas, sąrašas. Kalbant apie viešus pareiškimus aukcioną rengiančios valstybės narės vardu, valstybėms narėms rekomenduojama konsultuotis su savo nacionalinėmis institucijomis, atsakingomis už kibernetinę diplomatiją, siekiant nustatyti, ar buvo priimti parengti vieši pareiškimai ir, jei taip, dėl kokių aspektų.

Jei tenkinama kuri nors iš šių dviejų sąlygų, aukciono dalyviai turi pateikti išsamų kibernetinio saugumo planą, kuriame būtų nurodytos techninės, operacinės ir organizacinės priemonės, įgyvendintos siekiant užtikrinti, kad duomenys, naudojami arba sugeneruoti vykdant su aukcionais susijusią verslo veiklą, būtų saugomi ir tvarkomi EEE ir nebūtų perduodami už EEE ribų. Šis reikalavimas taikomas duomenims, susijusiems su aukciono dalyvio projekte naudojamais IRT produktais ir paslaugomis, o ne visiems aukciono dalyvio sugeneruotiems ir saugomiems duomenims arba platesnei jo tiekėjų veiklai. Laikoma, kad duomenys saugomi ir tvarkomi EEE, kai jie saugomi ir tvarkomi aukciono dalyvio patalpose EEE arba jo serveriuose EEE viduje. Be to, laikoma, kad debesijoje saugomi ir tvarkomi duomenys saugomi ir tvarkomi EEE, kai jie saugomi ir tvarkomi tik tą debesiją aptarnaujančiuose duomenų centruose, esančiuose EEE viduje. Tai pasakytina ir apie atsargines kopijas bei atsarginius serverius, kurie taip pat turi būti EEE.

Kaip nustatyta Įgyvendinimo reglamento 4 konstatuojamojoje dalyje, yra daug galimų kibernetinio saugumo rizikos veiksnių, susijusių su atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginių tiekimo grandine, pavyzdžiui, dideli ir netikėti tiekimo grandinės sutrikimai, IRT produktų, paslaugų ar procesų neprieinamumas **tiekimo grandinėje** arba tiekimo grandinės subjektų, įskaitant labai patyrusius ir atkaklius piktavalius valstybės subjektus ir nusikalstamus subjektus, vykdomi kibernetiniai išpuoliai. Taigi Įgyvendinimo reglamento 5 straipsnio c punkte reikalaujama, kad jei aukciono dalyviui atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginyje naudojamus IRT produktus tiekia arba su jo veikimu susijusias IRT paslaugas teikia kiti tiekėjai, aukciono dalyviai turi užtikrinti ir įrodyti, kad tiekėjai imasi a punkte nurodytų priemonių. Vadinasi, tiekėjai taip pat turi imtis tinkamų ir proporcingų techninių, operacinių ir organizacinių priemonių, atitinkančių integruotojo ir standartizuotojo saugumo principus, kad būtų užtikrintas atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginio tinklų ir informacinių sistemų saugumas, įskaitant, kai aktualu, Direktyvos (ES) 2022/2555 21 straipsnio 2 dalyje išvardytas priemones. Be to, Įgyvendinimo reglamento 5 straipsnio b punkto nuostatos taikomos ir IRT produktų tiekėjams bei paslaugų teikėjams, kurie atitinka kurią nors iš pirmiau nurodytų sąlygų; tokiu atveju jie taip pat turi imtis priemonių, kuriomis užtikrinama, kad duomenys, naudojami arba generuojami vykdant su aukcionais susijusią verslo veiklą, būtų saugomi ir tvarkomi EEE ir nebūtų perduodami už EEE ribų. Kadangi IRT tiekėjai tiesiogiai neteikia pasiūlymų aukcione ir juos pasirenka aukciono dalyvis, aukciono dalyvis turės užtikrinti, kad kiekvienas IRT tiekėjas, atitinkantis kurią nors iš sąlygų, taip pat laikytųsi tos pareigos.

([27]) 2017 m. birželio 19 d. Tarybos išvados dėl bendro ES diplomatinio atsako į kibernetinę kenkimo veiklą sistemos (Kibernetinio saugumo diplomatijos priemonių rinkinio).

([28]) 2019 m. gegužės 17 d. Tarybos reglamentas (ES) 2019/796 dėl ribojamųjų priemonių, skirtų kovai su kibernetiniais išpuoliais, keliančiais grėsmę Sąjungai arba jos valstybėms narėms, (OL L 129 I, 2019 5 17, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/796/oj).

Tai taikoma visiems IRT produktams, naudojamiems atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginyje, ir IRT paslaugoms, susijusioms su jo veikimu. Reglamente (ES) 2019/881 (Kibernetinio saugumo aktas) IRT produktai apibrėžiami kaip „tinklų ir informacinių sistemų elementas arba elementų grupė“, o IRT paslaugos apibrėžiamos kaip „paslauga, kurią visą arba jos dalį sudaro informacijos perdavimas, saugojimas, gavimas arba tvarkymas naudojantis tinklų ir informacinėmis sistemomis“ ([29]). Išsamaus ir baigtinio IRT produktų ir paslaugų sąrašo nėra, nes jie toliau plėtojami.

Įgyvendinimo reglamento 16 straipsnio 4 dalyje nustatyta: „Siekiant įvertinti atitiktį 5 straipsnyje nurodytiems kriterijams reikalaujama, kad konkurso dalyviai pateiktų pasiūlymo projekto kibernetinio saugumo planą ir įgyvendindami projektą jį reguliariai atnaujintų“. Konkrečius reikalavimus, keliamus kibernetinio saugumo planui, kuris turi būti pateiktas kaip reikalavimų laikymosi įrodymas aukciono procese, turėtų nustatyti aukcioną rengianti valstybė narė. Kibernetinio saugumo plane turėtų būti dokumentuota, kaip aukciono dalyvis nustato kibernetinio saugumo riziką ir ją mažina, įskaitant tai, kaip aukciono dalyvis ir, kai taikytina, jo tiekėjai įgyvendina reikiamas technines, operacines ir organizacines priemones. Saugumo užtikrinimo lygis taip pat gali apimti, be kita ko, savideklaracijas, nepriklausomos trečiosios šalies audito ataskaitas ar sertifikatus (pavyzdžiui, atitinkamą ISO/IEC 27.001 sertifikatą) arba kibernetinio saugumo srityje kompetentingų institucijų patikrinimo ataskaitas.

Dėl Įgyvendinimo reglamento 5 straipsnio d punkte nustatyto veiklos kontrolės kriterijaus pažymėtina, kad to reglamento 2 straipsnio 5 punkte sąvoka „veiklos kontrolė“ apibrėžta kaip „įgaliojimai nustatyti ir įgyvendinti veiklos politiką, pagal kurią valdoma kasdienė veikla, procesai ir ištekliai, kad būtų užtikrintas sklandus įrenginio, ypač jo tinklų ir informacinių sistemų, veikimas“. Todėl lemiami veiklos kontrolės kriterijaus reikalavimai yra: i) veiklos vykdytojas turi turėti įgaliojimus nustatyti ir įgyvendinti veiklos politiką, susijusią su įrenginio eksploatavimo tęstinumu, ypač kibernetinio išpuolio, darančio poveikį sklandžiam įrenginio ir jį palaikančių tinklų ir informacinių sistemų veikimui, atveju, ir ii) šis veiklos vykdytojas turi būti įsisteigęs EEE. Toliau pateikiami „veiklos kontrolės“ pavyzdžiai yra galimi įgyvendinimo būdai, tačiau jų sąrašas nėra išsamus. Pasirinktas būdas priklausys nuo kiekvienos situacijos, turimų išteklių, atitinkamų operacijų sudėtingumo ir kitų veiksnių.

1) Kad galėtų vykdyti aukščiausio lygio kontrolę, EEE įsisteigęs veiklos vykdytojas gali turėti visiškai vienas kitą dubliuojančius valdymo centrus, galinčius palaikyti įprastą veiklą net ir visiškai sutrikus paslaugų teikimui. Nors taikant šį būdą užtikrinamas didžiausias atsparumas, paprastai patiriamos didesnės veiklos sąnaudos.

2) Kita galimybė būtų nustatyti politiką ir procedūras, kuriomis būtų užtikrinamas tinkamas dokumentavimas, perdavimo procedūros, atsarginė įranga, reguliarus kvalifikuotų darbuotojų mokymas ir reguliarios pratybos, kad būtų užtikrintas sklandus aplinkos perėmimas ir gebėjimas vykdyti tą politiką ir procedūras.

3) Dar viena galimybė – sudaryti sutartimi įformintus susitarimus su alternatyviais paslaugų teikėjais, užtikrinant, kad sutrikimo atveju jie turėtų ekspertinių žinių ir pajėgumų perimti operacijas. Tokiais susitarimais turėtų būti sudaromos palankesnės sąlygos sklandžiam perėjimui ir kuo labiau sumažinami paslaugų teikimo pertrūkiai.

4) Visais atvejais aukciono dalyviai turi sugebėti įrodyti, kad yra įdiegę veiklos kontrolės palaikymo mechanizmus, ypač kibernetinio išpuolio atveju.

4.3. **Gebėjimas įgyvendinti iki galo ir laiku**

Kvalifikacinės atrankos kriterijai, susiję su gebėjimu įgyvendinti iki galo ir laiku, yra standartiniai atsinaujinančiųjų išteklių energijos aukcionų reikalavimai. Įgyvendinimo reglamento 6 straipsnyje pateikiama geriausios praktikos pavyzdžių iš visos Europos. Jame nustatomas su aukciono dalyviais ir projektais susijusių dokumentų sąrašas, o aukciono dalyviai įpareigojami pateikti du ar daugiau to sąrašo dokumentų. Valstybės narės pačios sprendžia, kuriuos du (ar daugiau) sąrašo dokumentus turi pateikti aukciono dalyviai. Valstybės narės turėtų pritaikyti aukcionui reikalingus dokumentus prie aukciono charakteristikų, pavyzdžiui, projekto išlaidų, projekto rizikos, projekto pajėgumo, technologijos brandos, aukcione reikalaujamo inovacijos laipsnio ir kitų atitinkamų rinkos sąlygų.

([29]) 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/881 dėl ENISA (Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūros) ir informacinių ir ryšių technologijų kibernetinio saugumo sertifikavimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 526/2013, (Kibernetinio saugumo aktas) (OL L 151, 2019 6 7, p. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj).

4.4. **Indėlis į atsparumą**

Remiantis Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio 2 dalimi, „[a]ukcionais prisidedama prie atsparumo, atsižvelgiant į tai, kokią dalį sudaro nulinio balanso technologija arba jos pagrindiniai specifiniai komponentai, kurie yra kilę iš trečiosios valstybės, iš kurios Sąjungai tiekiama daugiau kaip 50 % tos konkrečios nulinio balanso technologijos arba jos pagrindinių specifinių komponentų“.

Pagal Įgyvendinimo reglamento 9 konstatuojamąją dalį, atsparumo kriterijumi siekiama užtikrinti Europos Sąjungos prieigą prie saugaus ir tvaraus energijos tiekimo: i) mažinant dabartinę priklausomybę ir vengiant naujos strateginės priklausomybės dėl nulinio balanso atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijų ir jų pagrindinių specifinių komponentų tiekimo iš pavienių trečiųjų valstybių ir ii) didinant tų technologijų ir komponentų gamybos pajėgumus Sąjungoje. Tai turėtų būti daroma taip, kad nekiltų pavojus nepasiekti Direktyvos (ES) 2018/2001 3 straipsnio 1 dalyje nustatyto 2030 m. privalomo Sąjungos atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslo.

Tam tikslui pasiekti, Įgyvendinimo reglamento 7 straipsnis grindžiamas Įgyvendinimo reglamente (ES) 2025/1178 ([30]) pateiktu galutinių produktų ir pagrindinių specifinių komponentų sąrašu ir jame numatyti trys taisyklių rinkiniai, taikomi pagal tris skirtingus scenarijus ([31]).

1) **Komisija nustatė priklausomybę nuo atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijų, kurioms taikomas Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnis, galutinių produktų tiekimo** ([32]): valstybės narės turi apriboti dalyvavimą atitinkamuose aukcionuose arba skirti balus remdamosi reikalavimais, susijusiais su galutinio produkto ir tam tikro skaičiaus pagrindinių specifinių komponentų, kurių kilmės šalis yra trečioji valstybė, nuo kurios Sąjunga yra pernelyg priklausoma, kilme, kaip nustatyta Įgyvendinimo reglamento 7 straipsnio 1 dalies a–f punktuose. Be to, Įgyvendinimo reglamento 7 straipsnio 1 dalyje nustatytos tam tikrų pagrindinių strateginių komponentų, nustatytų remiantis jų technologine verte ir jų vaidmens svarba energijos tiekimo saugumui ir konkrečių nulinio balanso technologijų tiekimo grandinei, kilmės ribos. Šie reikalavimai buvo nustatyti atsižvelgiant į konkrečias įvairių atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijų, kurioms taikomas Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnis, aplinkybes ir charakteristikas, pavyzdžiui, alternatyvių tiekimo šaltinių prieinamumą, pakankamus gamybos pajėgumus visame pasaulyje, technologijos brandos ir diegimo lygį, įvairinimo poveikį tiekimo grandinėms ir bendras išlaidas.

   Įgyvendinimo reglamento 7 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nustatyta, kad jei, „be pirmoje pastraipoje nurodytų sąlygų, daugiau kaip 85 proc. Sąjungoje tiekiamo vieno ar kelių pagrindinių specifinių komponentų kiekio yra vienos trečiosios valstybės kilmės, valstybės narės leidžia aukcionui pateikti tik tokius pasiūlymus arba skiria taškus tik tokiems pasiūlymams, kuriuose bent vieno iš tų pagrindinių specifinių komponentų, kurie yra tos trečiosios valstybės kilmės, kiekis yra ne didesnis kaip 85 proc.“ Šiuo reikalavimu siekiama užkirsti kelią tam, kad aukciono dalyviai, rinkdamiesi, kurį komponentą pirkti ne valstybėje, nuo kurios priklausoma, sistemingai rinktųsi komponentus, dėl kurių priklausomybė yra labai didelė (daugiau kaip 85 %), ir sutelktų dėmesį tik į komponentų, dėl kurių priklausomybė yra maža, įvairinimą. Aukciono dalyviai neprivalo laikytis šio reikalavimo dėl visų komponentų, dėl kurių priklausomybė viršija 85 %, bet tik dėl bent vieno iš jų (t. y. jei yra du ar daugiau komponentų, dėl kurių priklausomybė yra tokia didelė, aukciono dalyviai gali nuspręsti laikytis šio reikalavimo tik dėl vieno iš jų). Jei, laikydamasis 7 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje nustatytų reikalavimų, aukciono dalyvis jau įvairina bent vieno komponento, dėl kurio Europos Sąjunga yra priklausoma daugiau kaip 85 %, tiekimą, laikoma, kad laikomasi ir antros pastraipos reikalavimų. Pavyzdžiui, jei saulės fotovoltinės energijos projektą vykdantis aukciono dalyvis

([30]) 2025 m. gegužės 23 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2025/1178, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1735 taikymo taisyklės, susijusios su galutinių nulinio balanso technologijos produktų ir jų pagrindinių specifinių komponentų sąrašu indėliui į atsparumą įvertinti (OL L, 2025/1178, 2025 6 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1178/oj).

([31]) Šių taisyklių taikymo struktūrinė schema pateikiama šio komunikato priede.

([32]) Daugiau nei 50 % tiekimo Europos Sąjungoje vykdoma iš vienos trečiosios šalies arba bent 40 % tiekimo Europos Sąjungoje vykdoma iš vienos trečiosios šalies ir dvejus metus iš eilės tas tiekimas didėjo vidutiniškai bent po 10 procentinių punktų. Naujausias komunikatas: 2025 m. birželio 18 d. Komisijos komunikatas (ES) 2025/9034 (OL C, C/2025/ 3236, 2025 6 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3236/oj).

naudoja fotovoltinę sistemą su elementais, kurių kilmės šalis nėra trečioji valstybė, nuo kurios Europos Sąjunga yra priklausoma, ir Komisija savo komunikate dėl tiekimo iš skirtingų trečiųjų valstybių dalių konstatavo ([33]), kad fotovoltinių elementų tiekimo iš vienos trečiosios valstybės dalis viršija 85 %, pasiūlymas atitinka ir 7 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ([34]).

2) **Komisija nenustatė priklausomybės nuo atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijų, kurioms taikomas Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnis, galutinių produktų tiekimo, tačiau nustatė priklausomybę nuo vieno ar kelių jų pagrindinių specifinių komponentų:** valstybės narės turi apriboti dalyvavimą aukcione arba skirti balus tik tiems pasiūlymams, kuriuose kiekvieno iš tų pagrindinių specifinių komponentų, kurie yra kilę iš tos trečiosios valstybės, kiekis neviršija 50 %. Ta riba turėtų būti matuojama projekto, o ne atskiro galutinio produkto lygmeniu. Pavyzdžiui, jei pagal 7 straipsnio 2 dalį reikalaujama, kad aukciono dalyviai turėtų ne daugiau kaip 50 % tam tikro vėjo energetikos komponento, kuris yra kilęs iš valstybės, nuo kurios priklausoma, aukciono dalyvis įvykdys tą reikalavimą, jei tas komponentas, kilęs iš trečiosios valstybės, nuo kurios priklausoma, nėra naudojamas pusėje jo vėjo jėgainių, bet naudojamas kitoje jų pusėje. Kitu atveju, jei kiekvieną galutinį produktą sudaro daugiau nei vienas toks komponentas ir tie komponentai yra identiški, aukciono dalyvis gali nuspręsti, kad kiekvienoje vėjo jėgainėje bus naudojami keli komponentai, kurių kilmė yra trečioji valstybė, nuo kurios priklausoma, o kiti ne. Svarbus 7 straipsnio 2 dalies laikymosi veiksnys yra tai, kad valstybės, nuo kurios priklausoma, kilmės turi būti ne daugiau kaip 50 % visų atitinkamų projekte naudojamų komponentų.

7 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje valstybėms narėms suteikiama galimybė lanksčiai priimti švelnesnius reikalavimus, kai specifinių komponentų, kurių kilmė yra viena trečioji valstybė, tiekiamas kiekis viršija 85 % viso į Europos Sąjungą tiekiamo kiekio. Šiuo atveju laikoma, kad priklausomybės nuo vienos trečiosios valstybės lygis yra toks aukštas, kad griežtas atsparumo kriterijaus taikymas galėtų kelti pavojų to komponento tiekimo saugumui. Todėl valstybės narės gali nuspręsti nustatyti didesnę didžiausią ribą (iki 85 %) komponentams, kurių kilmė yra trečioji valstybė, nuo kurios priklausoma. Ši didžiausia riba buvo pasirinkta siekiant užtikrinti, kad nustačius didesnę ribą – artimesnę 100 % – nuostata netaptų neveiksminga, taip pat siekiant sudaryti sąlygas laipsniškam įvairinimui. Šiuo atžvilgiu derėtų priminti Įgyvendinimo reglamento 9 konstatuojamąją dalį, kur aukcionus rengiančios institucijos raginamos sprendžiant, ar atsparumas turėtų būti taikomas kaip kvalifikacinės atrankos kriterijus arba kaip sutarties skyrimo kriterijus, „atsižvelgti į Sąjungos priklausomybę nuo tos nulinio balanso technologijos ar jos pagrindinio specifinio komponento tiekimo iš trečiosios valstybės, į alternatyvių tiekimo šaltinių prieinamumą ir į poveikį, kurį to pagrindinio specifinio komponento tiekimui galėtų turėti atsparumo reikalavimo taikymas kaip kvalifikacinės atrankos kriterijaus, o ne sutarties skyrimo kriterijaus.“

3) **Komisija nenustatė, kad, kalbant apie sausumos vėjo, jūros vėjo technologijas ir elektrolizerius, daugiau kaip 50 % atitinkamo nulinio balanso technologijos galutinio produkto Sąjungoje tiekiamo kiekio arba daugiau kaip 40 %, kai dvejus metus iš eilės buvo fiksuojamas augimas vidutiniškai bent 10 procentinių punktų, kilmė yra viena trečioji valstybė:** 7 straipsnio 1 dalies reikalavimai taikomi tų technologijų aukcionams, susijusiems su Kinijos kilmės galutiniais produktais ir jų pagrindiniais specifiniais komponentais. 7 straipsnio 3 dalies laikymasis bus užtikrintas, jei ne mažiau kaip 75 % galutinių produktų, kurie yra pasiūlymo dalis, atitinka 7 straipsnio 1 dalyje nustatytus reikalavimus dėl Kinijos kilmės galutinių produktų ir jų pagrindinių specifinių komponentų. Pavyzdžiui, sausumos vėjo energijos projektas, dalyvaujantis aukcione, kuriam taikomas Poveikio

([33]) KOMISIJOS KOMUNIKATAS kuriuo pateikiama atnaujinta informacija, kad būtų galima nustatyti į Europos Sąjungą tiekiamų galutinių produktų ir jų pagrindinių specifinių komponentų iš skirtingų trečiųjų valstybių dalis pagal Reglamentą (ES) 2024/1735 dėl priemonių sistemos Europos nulinio balanso technologijų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo (Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktą) (OL C, C/2025/3236, 2025 6 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3236/oj).

([34]) 2026 m. fotovoltinių technologijų atsparumo tinkamumo kriterijaus pavyzdys:
„Visų pirma Įgyvendinimo reglamente (ES) 2025/1178 išvardyti galutiniai produktai ir pagrindiniai specifiniai įrenginio komponentai pagal rūšį negali būti surenkami ar gaminami trečiojoje valstybėje, dėl kurios Komisija pagal Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 29 straipsnio 2 dalį nustatė, kad daugiau kaip 50 % Sąjungoje tiekiamų galutinių produktų yra vienos trečiosios valstybės kilmės arba kad vienos trečiosios valstybės kilmės galutinių produktų tiekimas Sąjungoje dvejus metus iš eilės vidutiniškai augo bent 10 procentinių punktų ir pasiekė bent 40 % Sąjungoje tiekiamo kiekio, visų pirma:
a) fotovoltinis modulis nėra surenkamas toje trečiojoje valstybėje;
b) fotovoltiniai elementai nėra kilę iš tos trečiosios valstybės;
c) inverteriai nėra kilę iš tos trečiosios valstybės;
d) bent dar vienas iš pagrindinių specifinių komponentų, įtrauktų į Reglamento (ES) 2025/1178 priede pateiktą sąrašą, nėra kilęs iš tos trečiosios valstybės.“

klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnis ir pagal kurį planuojama įrengti 100 vėjo jėgainių, turėtų įsipareigoti pastatyti ne mažiau kaip 75 jėgaines, atitinkančias 7 straipsnio 1 dalies b punkto reikalavimus, kuriose nenaudojamas galutinis produktas ar daugiau kaip trys pagrindiniai specifiniai komponentai, kurių kilmė yra Kinija. Tiesioginės pavaros varomosios sistemos (įskaitant generatorių) ir (arba) varomosios sistemos su pavarų dėže (įskaitant generatorių) negali būti įtrauktos į pagrindinius specifinius Kinijos kilmės komponentus ([35]).

Ši taisyklė grindžiama tuo, kad dėl šių technologijų kyla didelė rizika, kad padidės priklausomybė nuo importo iš Kinijos, o tai gali kelti grėsmę Europos Sąjungos tiekimo saugumui. Ši išvada grindžiama dabartinėmis ir prognozuojamomis šių technologijų pasiūlos ir paklausos tendencijomis pasaulyje ir ES lygmeniu, taip pat tuo, kad Kinijos gamybos pajėgumai viršija 50 % pasaulinės gamybos, o jos prognozuojami gamybos pajėgumai gerokai viršija vidaus tikslus ir numatomą paklausą. Reikėjo imtis priemonių, kad būtų pasiektas viešosios politikos tikslas sumažinti didelės priklausomybės riziką įvairinant tiekimo šaltinius strateginės svarbos sektoriuje.

7 straipsnio 3 dalimi nedaromas poveikis 7 straipsnio 2 dalies taikymui sausumos bei jūros vėjo energetikai ir elektrolizeriams, kai vieno iš jų pagrindinių specifinių komponentų, kurių kilmės šalis yra viena trečioji valstybė, tiekiamo kiekio dalis viršija 7 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje nustatytas ribines vertes.

Svarbu paaiškinti, kad 7 straipsnyje numatoma visiškai suderinti: i) reikalavimus, susijusius su didžiausiu komponentų, kurie gali būti kilę iš trečiosios valstybės, nuo kurios Europos Sąjunga yra pernelyg priklausoma arba kyla didelė didesnės priklausomybės rizika, skaičiumi, ir ii) pagrindinius strateginius komponentus. Tai reiškia, kad nulinio balanso technologijos galutiniams produktams ir pagrindiniams specifiniams komponentams, kuriems taikomas Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnis, valstybės narės negali nustatyti skirtingų skaičių arba skirtingų pagrindinių strateginių komponentų, kad būtų įvykdyti 7 straipsnyje nustatyti minimalieji reikalavimai. Laikydamiesi 7 straipsnyje nustatytų ribų, aukciono dalyviai turėtų turėti galimybę lanksčiai pasirinkti, kuriuos komponentus ([36]) jie ketina pirkti iš trečiosios valstybės, nuo kurios Europos Sąjunga yra pernelyg priklausoma arba kyla didelė didesnės priklausomybės rizika, o valstybės narės negali apriboti šio lankstumo.

Tačiau tais atvejais, kai atsparumas aukcionuose naudojamas kaip sutarties skyrimo kriterijus, valstybės narės išlaiko galimybę ir yra raginamos skatinti tolesnį įvairinimą už valstybės, nuo kurios Europos Sąjunga yra pernelyg priklausoma, ribų ir viršyti 7 straipsnyje nustatytus minimaliuosius reikalavimus, aukciono dalyviams, kurie viršija tuos minimaliuosius reikalavimus, skirdamos daugiau balų pagal papildomus sutarties skyrimo kriterijus. Praktiškai valstybės narės, kurios minimaliuosius reikalavimus nustatė su Įgyvendinimo reglamento 7 straipsniu suderintų sutarties skyrimo kriterijų forma, turi galimybę padidinti tų reikalavimų užmojį, prie minimaliųjų reikalavimų pridėdamos papildomus sutarties skyrimo kriterijus, susijusius su tam tikrais papildomais pagrindiniais specifiniais komponentais. Pavyzdžiui, sausumos vėjo energijos diegimą skatinančiame aukcione valstybė narė galėtų nuspręsti skirti tam tikrą balų skaičių aukciono dalyviams, atitinkantiems 7 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytus minimaliuosius reikalavimus, (ne daugiau kaip trijų pagrindinių specifinių komponentų kilmė yra trečioji valstybė, nuo kurios priklausoma) ir skirti papildomus balus aukciono dalyviams, atitinkantiems griežtesnius reikalavimus, (pvz., ne daugiau kaip dviejų komponentų kilmė yra trečioji valstybė, nuo kurios priklausoma). Šiuo atveju taip pat, kaip ir nustatydamos minimalųjį reikalavimą, valstybės narės negali nustatyti skirtingų skaičių ar skirtingų pagrindinių strateginių komponentų šiems platesnio užmojo reikalavimams įvykdyti.

Kaip ir visų su kaina nesusijusių kriterijų pagal Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio 2 dalį, valstybės narės gali derinti kvalifikacinės atrankos ir sutarties skyrimo kriterijų, įskaitant atsparumo kriterijus, taikymą, kad būtų įvykdyti 7 straipsnyje nustatyti minimalieji reikalavimai. Pavyzdžiui, valstybė narė galėtų nuspręsti, kad reikalavimai dėl didžiausio trečiosios valstybės, nuo kurios Europos Sąjunga yra pernelyg priklausoma, kilmės komponentų skaičiaus

([35]) 2026 m. jūros vėjo energijos technologijų atsparumo tinkamumo kriterijaus pavyzdys:
„Savo paraiškoje pareiškėjas turi įsipareigoti įvairinti savo tiekimą uždraudžiant ne mažiau kaip 75 % į projektą įtrauktų vėjo jėgainių pirkti iš Kinijos Liaudies Respublikos prekes, skirtas:
— jūros vėjo jėgainei (= galutinis produktas) ir
— generatoriui (= privalomas pagrindinis specifinis komponentas) ir
— trims kitiems pagrindiniams specifiniams komponentams, pareiškėjo pasirinkimu iš devynių pagrindinių specifinių vėjo jėgainės komponentų. Devynių pagrindinių specifinių vėjo jėgainės komponentų sąrašas pateiktas 2025 m. gegužės 23 d. Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) 2025/1178.
Be to, savo paraiškoje pareiškėjas turi įsipareigoti, kad Kinijos Liaudies Respublikos kilmės bus ne daugiau kaip 85 % projekto nuolatinių magnetų.“

([36]) Įtrauktus į galutinių produktų ir pagrindinių specifinių komponentų sąrašą, nustatytą Įgyvendinimo reglamente (ES) 2025/1178.

būtų taikomi kaip kvalifikacinės atrankos kriterijai, o reikalavimai dėl pagrindinių strateginių komponentų kilmės būtų taikomi kaip sutarties skyrimo kriterijai (pvz., ne daugiau kaip trijų pagrindinių specifinių sausumos vėjo energetikos komponentų kilmė gali būti trečioji valstybė, nuo kurios priklausoma, ir skiriami balai, jei tiesioginės pavaros varomoji sistema (įskaitant generatorių) ir (arba) varomoji sistema su pavarų dėže (įskaitant generatorių) yra ne tos trečiosios valstybės kilmės). Vadovaujantis ta pačia logika, kai taikoma 7 straipsnio 2 dalis, valstybės narės gali nuspręsti atsparumą vienam ar keliems komponentams taikyti kaip kvalifikacinės atrankos kriterijų, o vienam ar keliems kitiems komponentams – kaip sutarties skyrimo kriterijų, pavyzdžiui, siekdamos atsižvelgti į esamą kai kurių komponentų tiekimo pasiūlą ir galimą poveikį, kurį atsparumo kaip kvalifikacinės atrankos kriterijaus, o ne kaip sutarties skyrimo kriterijaus taikymas padarytų išlaidoms. Tačiau reikėtų pažymėti, kad valstybės narės negali vieno minimaliojo reikalavimo taikymo padalyti į daugiau nei vieną kriterijų, apimantį kvalifikacinės atrankos ir sutarties skyrimo kriterijus, pvz., jūros vėjo energijos aukcionui nustatydamos kvalifikacinės atrankos kriterijų, pagal kurį trečiosios valstybės, nuo kurios Europos Sąjunga yra pernelyg priklausoma, kilmės gali būti ne daugiau kaip du pagrindiniai specifiniai komponentai, ir panašų sutarties skyrimo kriterijų kitiems dviem pagrindiniams specifiniams komponentams, nes 7 straipsnio 1 dalies c punkte nustatyta, kad „ne daugiau kaip keturi pagrindiniai specifiniai komponentai [gali būti] tos trečiosios valstybės kilmės“.

Kalbant apie visus kitus su kaina nesusijusius kriterijus ir kaip nurodyta Įgyvendinimo reglamento 16 straipsnio 2 dalyje, aukciono dalyviai turi įsipareigoti laikytis atsparumo reikalavimų pasiūlymo pateikimo metu arba anksčiau, o faktinę atitiktį galima įrodyti vėliau. Atitinkamos institucijos gali savo nuožiūra spręsti, kada jos tikrins faktinį reikalavimų laikymąsi, ir tai gali būti daroma skirtingu laiku per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį. Nustatant reikalavimus įrodyti atitiktį atsparumo reikalavimams, būtų svarbu, kad valstybės narės atsižvelgtų į ilgą daugelio atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektų įgyvendinimo laiką ir į tai, kaip sunku aukciono dalyviams ir gamintojams gerokai iš anksto žinoti, iš kurio tiekėjo jie pirks savo galutinius produktus ir pagrindinius specifinius komponentus, iš dalies dėl pasaulinės tiekimo grandinės ir tam tikrų produktų ir komponentų paklausos kintamumo. Taigi aukciono dalyviams būtų sunku įrodyti atitiktį atsparumo reikalavimams pasiūlymo pateikimo metu, nes jis, ypač jei tai didelis ir sudėtingas projektas, neretai pateikiamas kelerius metus anksčiau nei projektas faktiškai perduodamas eksploatuoti.

Dėl atitikties atsparumo kriterijui įrodymo Įgyvendinimo reglamento 16 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad „[s]iekiant įvertinti atitiktį 7 straipsnyje nurodytiems kriterijams, reikalaujama, kad konkurso dalyviai pateiktų muitinės dokumentus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 952/2013, jei yra, ir kitus svarbius dokumentus, kuriais įrodoma nulinio balanso technologijos arba jos pagrindinių specifinių komponentų kilmė ar surinkimo vieta, įskaitant sąskaitas faktūras ar kitas priemones“. Reglamente (ES) Nr. 952/2013 nustatytos muitinės operacijų ES taisyklės ir procedūros, apimančios kilmės nustatymo taisyklių sąvoką, kuria remiantis nustatoma produkto kilmės vieta. Nelengvatinės kilmės taisyklės nurodytos Europos Komisijos parengtoje Taisyklių, pagal kurias (po klasifikavimo KN) pripažįstama nelengvatinė produktų kilmė, sąrašo lentelėje. Gairių dėl 28 straipsnio ([37]) I priede pateikiamos Suderintos sistemos pozicijos, siejamos su nulinio balanso technologijomis, kurios yra aktualiausios Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsniui, taip pat jo 28 straipsniui. Siekiant nustatyti pagal Sąjungos muitinės kodeksą taikytinas nelengvatinės kilmės taisykles, šias pozicijas galima patikrinti pagal Europos Komisijos lentelę. Aukciono dalyviai turėtų pateikti muitinės deklaracijas kaip pagrindinius dokumentus, kuriais įrodoma atitiktis atsparumo kriterijui.

Nelengvatinei kilmei taikomas laisvo įrodymų pateikimo principas, kuris reiškia, kad siekiant įrodyti muitinės deklaracijose deklaruotą produkto gamybos ar surinkimo vietą gali būti naudojami įvairūs dokumentai ir patikimi įrodymai. Šie dokumentai galėtų būti sąskaitos faktūros, produktų identifikavimo numeriai, serijos numeriai arba kodai, vardiniai numeriai, kilmės sertifikatai, konosamentai ir kiti transporto dokumentai, medžiagų žiniaraščiai, tiekėjų deklaracijos, važtaraščiai, sutartys su tiekėjais, gamyklos patikrinimo sertifikatai arba gamybos vykdymo sistemos. Nors indėlį į atsparumą gali reikėti patikrinti dėl kiekvieno konkretaus nulinio balanso technologijų galutinio produkto komponento (įvairiuose jo vertės grandinės etapuose), muitinės deklaracijose pateikiama tik informacija apie pagrindinių specifinių komponentų, importuojamų į ES, kilmę, o ne apie kitus pagrindinius specifinius komponentus, pavyzdžiui, tolesnio vertės grandinės lygio komponentus arba ES pagamintus komponentus.

([37]) Komisijos komunikatas – Gairės dėl Reglamento (ES) 2024/1735 dėl priemonių sistemos Europos nulinio balanso technologijų gamybos ekosistemai stiprinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724, (Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktas) 28 straipsnio įgyvendinimo (OL C, C/2026/123, 2026 1 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/123/oj).

Dėl šios priežasties Įgyvendinimo reglamento 16 straipsnio 5 dalyje nustatyto reikalavimo, kuriuo nustatomi aukcionų kvalifikacinės atrankos ir sutarties skyrimo kriterijai – turėtų būti pateikiami muitinės dokumentai, jei jų yra, ir jie gali būti papildomi kitais atitinkamais dokumentais, kuriais įrodoma nulinio balanso technologijų galutinių produktų ir pagrindinių specifinių komponentų kilmė arba surinkimo vieta pagal jų nelengvatinės kilmės taisykles. Pavyzdžiui, fotovoltinio modulio muitinės deklaracijoje pateikiama informacija tik apie paties modulio kilmę. Siekiant nustatyti pagrindinių specifinių komponentų (t. y. soliarinio stiklo, fotovoltinių elementų, fotovoltinių plokštelių, fotovoltinės klasės silicio luitų ir fotovoltinės klasės polikristalinio silicio) kilmę, reikia pateikti kitus pirmiau išvardytus dokumentus. 16 straipsnio 5 dalyje sąskaitos faktūros minimos kaip galimas patvirtinamasis dokumentas, kurį būtų galima naudoti šiuo tikslu. Tačiau valstybės narės gali reikalauti kitų dokumentų, jei iš jų galima gauti patikimos informacijos, kuria remiantis produktus galima susieti su jų gamybos ar surinkimo vieta. Šie dokumentai galėtų būti produktų identifikavimo numeriai, serijos numeriai arba kodai, vardiniai numeriai, kilmės sertifikatai, konosamentai ir kiti transporto dokumentai, medžiagų žiniaraščiai, tiekėjų deklaracijos, važtaraščiai, sutartys su tiekėjais, gamyklos patikrinimo sertifikatai arba gamybos vykdymo sistemos. Jei aukciono dalyvis nepateikia atitinkamo dokumento, kuriuo įrodoma galutinio produkto ar pagrindinio specifinio komponento kilmė ar surinkimo vieta, valstybės narės turėtų automatiškai manyti, kad tų galutinių produktų ar pagrindinių specifinių komponentų kilmė yra valstybė, nuo kurios ES yra labai priklausoma, arba yra joje surinkti.

Jei įgyvendinant projektą reikia pakeisti tiekėjus, jie turėtų atitikti pradiniame aukcione, kuriame pasiūlymas buvo atrinktas, nustatytus kriterijus. Pavyzdžiui, tais atvejais, kai buvo taikomi atsparumo kriterijai, projekto komponentus turėtų būti leidžiama pakeisti tik tuo atveju, jei jie atitinka iš pradžių įvertintą indėlį į atsparumą. Išimtys turėtų būti taikomos tik tuo atveju, jei dėl aukciono kriterijų laikymosi atsirastų techninių nesuderinamumų.

4.5. **Indėlis į tvarumą**

Pagal Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto 26 straipsnio 2 dalį, valstybės narės turėtų įvertinti aukcionų indėlį į tvarumą, išnagrinėdamos pasiūlymų aplinkosauginį tvarumą arba jų indėlį į inovacijas ar energetikos sistemos integraciją.

4.5.1. *Aplinkosauginis tvarumas*

Aukciono indėlį į tvarumą galima įvertinti nustatant su kaina nesusijusius aplinkosauginio tvarumo kriterijus, pagal kuriuos vertinamas poveikis klimatui ir aplinkai. Šie kriterijai turi viršyti taikytinoje teisėje, įskaitant nacionalinę ir ES teisę, nustatytus minimaliuosius reikalavimus. Kaip paaiškinta Įgyvendinimo reglamento 16 konstatuojamojoje dalyje, valstybės narės, rengdamos aplinkosauginio tvarumo kriterijus, gali taikyti vieną ar daugiau Įgyvendinimo reglamente nustatytų aplinkosauginio tvarumo kriterijų arba kitus kriterijus, kuriuos jos laiko svarbiais. Jei valstybės narės nusprendžia taikyti Įgyvendinimo reglamente nustatytus kriterijus, jos privalo laikytis reglamente nustatytos metodikos.

Kalbant apie anglies dioksido pėdsaką, šiuo metu nėra suderintų privalomų Sąjungos metodikų, taikomų technologijoms, patenkančioms į Įgyvendinimo reglamento taikymo sritį. Komisija paskelbė, kad sieks supaprastinti ir suderinti anglies dioksido apskaitos metodikas ([38]). Pagal Reglamentą, kuriuo nustatoma tvarių gaminių ekologinio projektavimo reikalavimų nustatymo sistema ([39]), Komisija galėtų rengti informaciją, susijusią su aplinkosauginio gyvavimo ciklo rodikliais, pavyzdžiui, anglies dioksido pėdsaku. Tai skirtųsi nuo energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo reikalavimų ir kitų aplinkosauginio tvarumo rodiklių, pavyzdžiui, tinkamumo perdirbti.

Tuo tarpu Įgyvendinimo reglamente pateikiama informacija apie tai, kokių skaidrumo ir duomenų kokybės reikalavimų principų turėtų būti laikomasi atliekant tokį anglies dioksido pėdsako vertinimą (remiantis gyvavimo ciklo vertinimu). Taip pat turėtų būti užtikrinama, kad anglies dioksido pėdsakas apimtų įvairius gyvavimo ciklo etapus. Kadangi duomenų, apimančių visus gyvavimo ciklo vertinimo etapus, turimumas ir patikimumas gali skirtis, į tai reikėtų atsižvelgti nustatant sistemos ribas ir prielaidas dėl anglies dioksido pėdsako ([40]).

([38]) Komunikatas „Švarios pramonės kursas. Bendros konkurencingumo ir priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksmų gairės“ (COM(2025) 85).

([39]) 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1781, kuriuo nustatoma tvarių gaminių ekologinio projektavimo reikalavimų nustatymo sistema, iš dalies keičiami Direktyva (ES) 2020/1828 bei Reglamentas (ES) 2023/1542 ir panaikinama Direktyva 2009/125/EB (OL L, 2024/1781, 2024 6 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj).

([40]) Svarbiu orientyru rengiant konkrečius duomenis ir gaires gali būti laikoma Komisijos rekomendacija (ES) 2021/2279.

4.5.2. *Inovacijos*

Inovacijų kriterijaus tikslas – užtikrinti, kad tais atvejais, kai į aukcioną įtrauktos inovacijos, laimėjusiais projektais būtų pasiekiamas akivaizdus pagerėjimas, palyginti su dabartiniais technikos laimėjimais. Nors Įgyvendinimo reglamente pripažįstama, kad inovacijos poveikis gali pasireikšti labai įvairiai, sritys, kuriose tokios inovacijos turėtų būti diegiamos, jame neribojamos. Vietoj to, tos sritys bus pažymėtos aukciono rengimo proceso metu, remiantis konkrečiais inovacijų tikslais, kuriuos nustatys aukcioną organizuojančios valstybės narės. Įgyvendinimo reglamente skiriami tik inovacijų aukcionai ir aukcionai, kurie apima tam tikrus novatoriškus aspektus, tačiau kuriuose daugiausia dėmesio skiriama diegimui. Taigi Įgyvendinimo reglamente nustatytos skirtingos pareigos, priklausomai nuo siekiamų inovacijų pobūdžio.

4.5.3. *Energetikos sistemos integravimas*

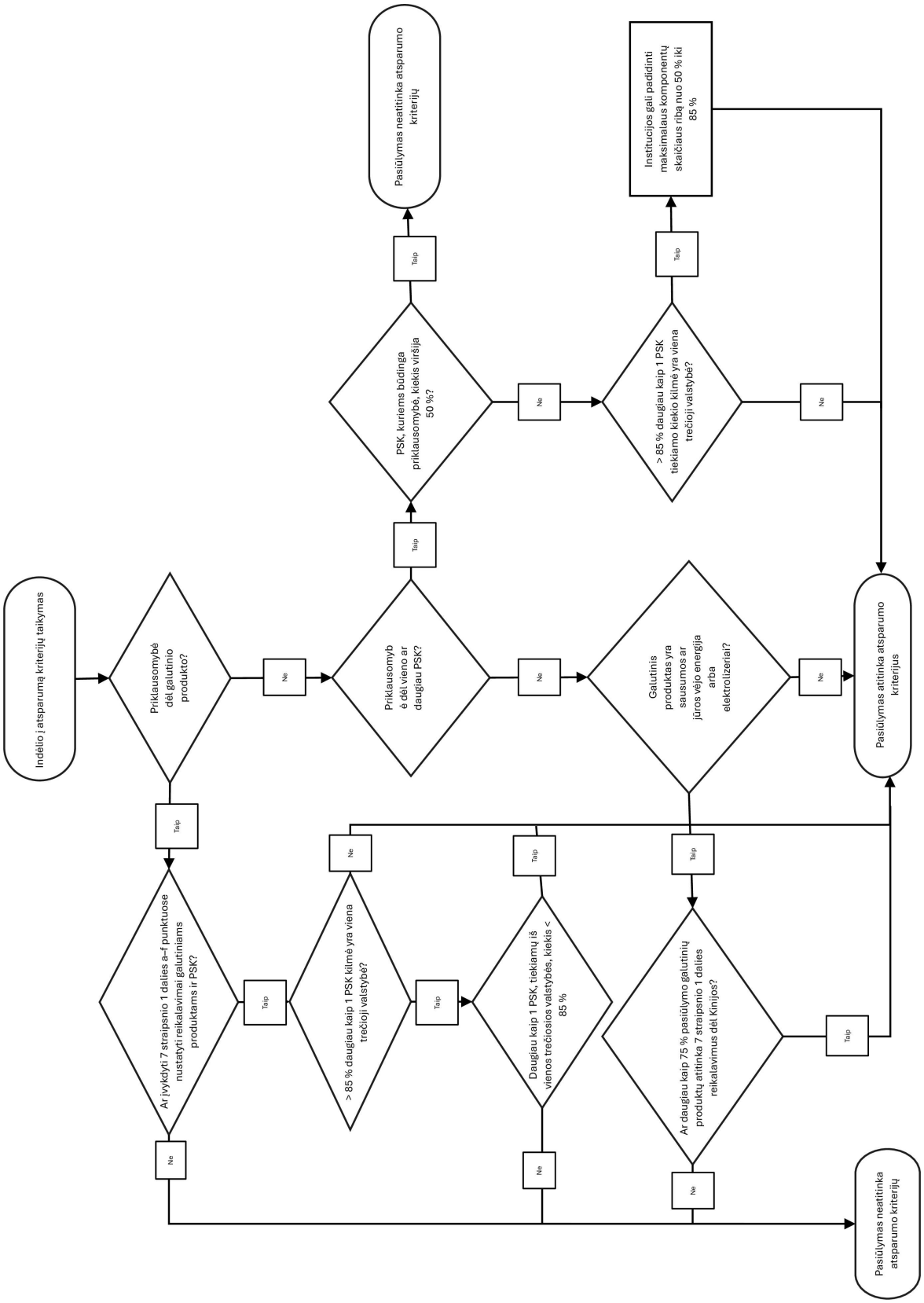
Energetikos sistemos integravimas, kaip apibrėžta Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akte, reiškia atsinaujinančiųjų išteklių energijos integravimo į elektros energijos sistemą didinimą ir sistemos lygmens efektyvumo užtikrinimą, įskaitant įvairius energijos nešiklius, infrastruktūrą ir paklausos sektorius. Bendras energetikos sistemos integravimo tikslas – kuo mažesnėmis sąnaudomis teikti lanksčias, patikimas ir efektyviai išteklius naudojančias energetikos paslaugas nenaudojant iškastinio kuro.

Įgyvendinimo reglamente nustatyti atsinaujinančiųjų išteklių energijos aukcionuose taikomi su kaina nesusiję energetikos sistemos integravimo kriterijai, kuriais siekiama padėti sumažinti energetikos sistemos sąnaudas sprendžiant atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektų eksploatavimo poveikio sistemai klausimą. Pasiūlymų indėlis į energetikos sistemos integravimą turėtų būti vertinamas pagal tai, ar jie gali padėti sumažinti sistemos poreikius, remiantis trimis aspektais: 1) laikiniu lankstumu, 2) su vieta susijusiu poveikiu ir 3) energijos nešiklių jungtimis.

15 straipsniu siekiama užtikrinti, kad būtų atsižvelgta į visus tris aspektus, o ne tik, pvz., į laikinį lankstumą. Mat energetikos sistemos integravimo požiūriu visi aspektai yra tarpusavyje susiję, todėl juos sunku atskirti. Nors Įgyvendinimo reglamente reikalaujama, kad rengiant aukcioną būtų atsižvelgiama į visus tris aspektus, jame nereikalaujama, kad visi jie būtų įgyvendinti kaip energetikos sistemos integravimo su kaina nesusijusio kriterijaus dalis.

1 PRIEDAS

Atsparumo kriterijaus struktūrinė schema

2 PRIEDAS

Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto reikalavimus atitinkančių fotovoltinių įrenginių pagal Įgyvendinimo reglamento 7 straipsnio 1 dalį pavyzdys

Nustačius priklausomybę nuo tiekimo iš vienos trečiosios valstybės, Įgyvendinimo reglamento 7 straipsnio 1 dalies reikalavimai tenkinami, jeigu:

- ✓ saulės fotovoltinė sistema nėra surenkama toje trečiojoje valstybėje;
- ✓ fotovoltinių inverterių ir fotovoltinių elementų kilmė nėra ta trečioji valstybė;
- ✓ fotovoltiniai moduliai nėra surenkami toje trečiojoje valstybėje;
- ✓ bent vieno kito pagrindinio specifinio komponento (PSK) kilmė nėra ta trečioji valstybė.

3 PRIEDAS

Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akto reikalavimus atitinkančios sausumos vėjo jėgainės pagal Įgyvendinimo reglamento 7 straipsnio 3 dalį pavyzdys

3 PRIEDAS

≥ 75 % jėgainių turi atitikti 7 straipsnio 1 dalį Kinijos atžvilgiu:

- ✓ Jėgainės (galutinio produkto) kilmė nėra Kinija
- ✓ Ne daugiau kaip trijų PSK kilmė yra Kinija, neįskaitant varomųjų sistemų / generatoriaus

VISOMS jėgainėms: ne daugiau kaip 85 % projekto nuolatinių magnetų bus perkama iš Kinijos (7 straipsnio 2 dalis).